

Ljudje te potrebujejo

1985

Januar

DUHOVNO ŽIVLJENJE

ZA MRTEVE NE BODI MRTEV! 1945-1985

La ley, camino de expansión de la persona

La ley divina. El hombre, ser inacabado, debe acceder a los valores y encaminarse hacia su destino de felicidad atendiendo a la ley inscrita por Dios en su corazón.

Este es un ordenamiento que regula sus actos libres de forma coherente con la naturaleza humana. Ilumina el camino de expansión de la persona, y abarca todos los aspectos de la existencia humana, que debe ser vivida con la dignidad de la libertad y la responsabilidad.

La sabiduría divina establece el camino del hombre hacia su perfección mediante la ley natural. Esta es el reflejo de la ley luminosa y eterna de Dios, inscrita en el corazón humano para llamar a la libertad a cumplir su responsabilidad de llenar sus apetencias de verdad y de bien infinitos. La ley moral, tan interior al hombre como el hombre mismo, se expresa en los mandamientos, cuya vigencia es reconocible por la razón.

Los cristianos creemos que Dios nos hace conocer su voluntad también a través de la revelación que propone los mandamientos como parte de la Alianza. Ellos constituyen el gran compromiso ético del pueblo de Dios, a la vez que son la luz que el Padre envió al hombre para curar la dureza de su corazón.

(Conferencia Episcopal Argentina)

Naročnina DŽ za leto 1985

Slovensko dušno pastirstvo se zaveda svoje odgovornosti, da nudi rojakom zdrav verski in moralni nauk in da osvetljuje sodobne probleme v luči katoliške vere. To svojo nalogo skuša izpolniti z govorno in pisano besedo. Zaradi gospodarske krize in silne inflacije pa je v nevarnosti naš tisk, saj tiskarski stroški še posebej naraščajo. Zavedamo se težkega položaja tistih naših rojakov, ki imajo nizke plače ali pokojnine, obenem pa se zavedamo važnosti našega verskega tiska za pravilno usmerjanje sredi tolikih nejasnosti in zmot našega časa. „Če bi zaradi finančnih težav in pomanjkanja naročnikov Duhovno življenje nehalo izhajati, bi bila to velika duhovna škoda,“ nam je zapisal nadškof Alojzij Šuštar. Po treznem premisleku smo določili naročnino za DŽ za leto 1985 na ša 4.800 za naročnike, ki bodo naročnino do 31. januarja plačali. V teku leta jo bomo morali s splošnim mesečnim porastom cen višati v skladu s tekočimi stroški. Prosimo vas in vzpodbujamo, dragi naročniki, da ostanete zvesti naši reviji tudi v teh gospodarsko težkih razmerah.

UPRAVA „DŽ“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO 52

JANUAR 1985

Žrtvujmo za naš tisk!

Vsako leto v začetku premišljamo o pomenu našega verskega tiska. Sprašujemo se, ali je vredno toliko žrtvovati njim, ki pišejo, urejajo, razpošiljajo in naročajo liste.

Odgovor je kratek: Če bi listov ne imeli, bi bili mnogo bolj oddaljeni eden od drugega, nekateri bi ne imeli nobene zveze več s skupnostjo, verska in narodna zavest bi bila pri teh mnogo bolj slabotna.

Ne bi imeli jasnih pojmov o verskem življenju zlasti v teh časih zmede, ki so tudi v krščanskem svetu. Ne bi cenili več toliko narodnih kulturnih vrednot, ki prehajajo iz roda v rod, zlasti zunaj matične domovine.

P o v e z u j e nas naše časopisje, saj nadomešča osebne stike, ki so mnogokrat nemogoči ali vsaj težki, in vendar jih človek potrebuje. Oporo prijatelja ali soseda, ki je včasih daleč, nadomesti list, ki tedensko ali mesečno pride v naše roke.

P o u č u j e nas naš tisk o potrebnih smernicah za življenje, ki nosi vedno večje probleme, osebne ali družinske, kateri so včasih naši krajevni ali splošno človeški.

N a v d u š u j e nas za pošteno življenje, ki ni vedno lahko, saj se postavlja vedno več ovir.

Listov potrebujejo starejši, da v svojem življenju vztrajajo, ali mlajši, da se navzamejo potrebnih navad.

Letošnje svetovno leto mladine, katerega je privzela tudi Cerkev, nagiba, naj bi se posebej mlajši oklenili naših listov, jih brali in jih za svoje življenje upoštevali.

Velika spodbuda so naši listi tudi starejšim, da prav usmerjajo življenje mladih, naj bodo otroci ali doraščajoči.

Gospodarske razmere v deželi so težke in še na težje je treba računati, zato bo zahtevalo večjih žrtev, da ostanete zvesti naročniki naših listov.

Vedno je treba spominjati, da liste tudi berete in jih drugim priporočate.

Hvaležni moramo biti njim, ki liste pišejo, urejajo, razpošiljajo, pa tudi vam, ki liste naročate in plačujete.

Le s skupnimi žrtvami bodo naši verski in tudi drugi listi mogli izhajati.

Msgr. Anton Orehar

Najsvetlejša luč nad božičnim hlevcem gori

I.

Kot vedno je velemesto
polno prižganih luči,
a najsvetlejša luč
je skrivnostna repatica,
ki nad božičnim hlevcem gori.

Naj sedimo v vlakih
ali v avtomobilih za volani,
naj se vozimo po zraku
v aeroplanu,
ta zvezda nas k sebi kliče,
njen soj nas vodi
k Sveti družini.

Čeprav nismo več pastirji —
in namesto jagnjet
darila za druge
v rokah držimo,
nas najsvetlejša zvezda vabi,
da k novorojenemu odrešeniku
pohitimo.

II.

Naj bodo
zimzelena božična drevesa
polna upanja in svetega veselja,
naj srečno domov pridemo vsi,
naj zastonj ne čakata
oče in mati
na hčerko ali sina
in naj se zberejo še
drugi bratje in sestre,
saj blaženost svetá
bi bila neizmerna,
če bi se v soju
najsvetlejše zvezde repatice
pred božjim hlevcem
zbrala srečna in mirna
vsa človeška družina.

Milena Merlak

NOVOLETNI PAKET

Novoletni dnevi so kot neodprti paketi,
katerih vsebine še ne poznamo,
a smo zelo radovedni,
kaj v teh številnih zavitkih imamo.

Odvijamo enega za drugim dan za dnem
na mizi od preteklega leta:
Kaj nas čaka v teh zavitkih,
kaj se nam tristokrat obeta?

Boj za mir smo podedovali,
Silvester ni zbrisal raket s svetá.
Tudi paket brezposelnosti pred nami
bo kdo odprl s tresočimi rokami.

Toda odpirajmo vsak dan
tudi paket novih upov,
paket z venčki ur v ljubezni, sreči.
Spletajmo jih za življenje v miru.
Vozimo se še naprej po pravem tiru!

Milena Merlak

V novo leto

Enkrat se začne. Ja, enkrat se začne tudi leto, čas dvanajstih mesecev, čas pomladi, poletja, jeseni in zime. Vedno isto zaporedje. Takšen je vsaj videz, zunanja podoba. Kakor bi imeli prav tisti, ki si čas predstavljajo kot nenehno ponavljanje enakih dogodkov. Nič novega. A to je res samo videz, saj je že v dogajanju, ki nam meri čas, precej različnosti in sprememb.

Vsako leto se zgodi nešteto nepredvidenih stvari. Toliko je presenečenj, toliko veselja in žalosti, toliko smeha in solz, toliko sreče in trpljenja! Kaj vse je prineslo preteklo leto človeku, družinam, narodom in svetu! Marsičesa ni mogel nihče z gotovostjo pričakovati. In vendar se je zgodilo.

Tako stojimo sedaj na začetku novega leta kakor pred sfingo, ki nas skrivnostno gleda in skriva v sebi najrazličnejše možnosti. Je res sfinga, molčeča sfinga? Morda je tudi to samo videz.

Kristjani verujemo, da je Bog postal človek, da se je v Kristusu najtesneje povezal s svetom, tako da ni več samo svetnega, temveč je vse na izreden način tudi božje.

Zato pa tudi ni teme, ki bi je ne razsvetljevala luč, ki bi je ta luč ne spreminjala v svetlobo. Kajti božja luč je obenem božja ljubezen. Resničnost je čisto drugačna, kakor je njen videz. Učlovečenje Boga pomeni pobožanstvenje človeka. Nemogoče je postalo mo-

goče. Vse, kar se zgodi, je tudi žarek te božje luči, ki se z njim na tak način srečamo. Ne skrivnost hladne sfinge, temveč skrivnost Boga, ki je ljubezen, zre na nas ob začetku leta. Ne strah, ampak zaupanje je naš odgovor. „Ne bojte se!“ je bilo prvo sporočilo ljudem ob Kristusovem rojstvu.

Gotovo smo kljub vsemu boječi, maloverni. Božjo luč čutimo samo včasih. Drugače ne more biti, saj je celo v Kristusu zasvetila povsem jasno šele, ko je bila drama velikega petka končana. Z „zelelim drevesom“ je bilo tako, kako naj bo drugače s suhim? Nemara se resnična luč najgotoveje pokaže kdaj prav v podobi popolne teme. Tudi to je mogoče, odkar je božja ljubezen najodločneje spregovorila na križu, v jeziku popolne osamljenosti in zapuščenosti.

Začetek novega leta pa je tudi za vsakega človeka, za kristjana še posebej, prevzem naloge, poslanstva. Upanje moramo upravičiti. Poklicani smo. Božji sodelavci smo in Bog po nas uresničuje svoje načrte, ki so prav zato obenem naši. Kristus po nas v svetu širi resnico in pravičnost, dobroto in ljubezen, svobodo in mir.

Delati moramo tako, kakor bi bilo vse le od nas odvisno, saj potem moremo tudi v Boga zaupati, kakor bi bilo vse le njegovo delo. V prihodnost lahko zaupamo, če resnično delamo za lepšo prihod-

nost, če sejemo med ljudi dobroto in se v ljubezni žrtvujemo za druge. Ljubezen je naša velika naloga.

Izvir ljubezni je v srečni družini, iz nje teče ta skrivnostni vrec v skupnost, v narode in države, v svet. Zato je skrb za srečne družine skrb za srečno prihodnost člo-

veštva, posameznikov in skupnosti.

Pomislimo na to, ko si bomo ob novem letu stisnili roke in si želeli srečo, sebi in drugim. Smo kovači svoje sreče in sreče drugih, začnemo pa jo kovati v družinah ali pa vse skupaj ostane samo pri lepih besedah.

Sveta noč

Ko mi je bilo pet let, me je mučila velika skrb. Lahko rečem, da

do takrat nisem imela večje. To je bilo v času, ko je umrla naša stara mama. Vedno je sedela na zofi v svoji sobi in nam pripovedovala pravljice. Nič drugega se ne spominim kakor to, da je sedela tam in pripovedovala, od jutra do večera. Otroci smo tiho sedeli okrog nje in poslušali. To je bilo čudovito življenje in najbrž ni bilo nikjer otrok, ki bi jim šlo tako dobro kakor nam.

Ne spominjam se dobro podobe naše stare mame. Vem le, da je imela lepe in čisto bele lase, da je hodila upognjeno in da je zmeraj sedela tam in pletla nogavice. Spominjam se tudi, da mi je vedno, kadar je končala pravljico, položila roko na glavo in rekla:

„In vse to je tako res, kakor vidim jaz tebe in ti mene.“

Spominjam se tudi, da je znala lepo peti, toda pela je bolj poredko. Ena njenih pesmi je pripovedovala o vitezu in morski deklici, na koncu vsake kitice pa je bil pripev: „Hladno piha, hladno piha čez široko morje.“

Spominjam se molitvice, ki me

jo je naučila, in nekaj vrstic iz psalmov. Zgodbic, ki nam jih je pripovedovala, se spominjam zelo nejasno. Ena pa mi je ostala tako dobro v spominu, da jo lahko še vedno povem. To je zgodba o Kristusovem rojstvu.

Vidite, to je skoraj vse, kar še vem o naši stari mami. Spominjam pa se tudi velike bolečine, ko je za vedno odšla. Spominjam se jutra, ko je bila njena zofa prazna in nismo si mogli predstavljati, kako bo, ko se bo dan nagnil v večer. Tega ne bom mogla nikoli pozabiti.

Spominjam se tudi, da so nas otroke pripeljali, da bi pokojnici poljubili roko. Seveda smo se bali, pa nam je nekdo rekel, da se zdaj stari mamj lahko poslednjič zahvalimo za vse veselje, ki nam ga je prinašala. In spominjam se, kako so pravljice in pesmi odšle iz hiše, zaprte v dolgo, črno krsto. In nikoli več se niso vrnile.

Spominjam se, da je nekaj pomembnega odšlo iz našega življenja. Bilo je kot bi se zaprla vrata v prelep začaran svet, v katerega smo lahko nekoč vstopali, kadar se nam je zahotelo. Zdaj pa ni bilo nikogar več, ki bi nam odprl vrata.

In spominjam se, da smo se otroci počasi naučili igrati z igračami in punčkami in živeti tako kakor drugi. Lahko bi se zdelo, da stare mame ne pogrešamo več, ker se je nismo več spominjali. Toda še danes, po štiridesetih letih, ko sedim tu in zbiram legende o Kri-

stusu, ki sem jih slišala tam na Jutrovem, se zgodba o Jezusovem rojstvu, ki mi jo je pripovedovala stara mama, oglašča v meni. Zamikalo me je, da jo še enkrat povem in uvrstim v svojo zbirko.

Na svetj večer so se vsi odpeljali v cerkev in doma sva ostali sami s staro mamo. V vsej hiši sva bili čisto sami. Nisva se mogli peljati z drugimi, ker je bila stara mama prestara, jaz pa premajhna. Obe pa sva bili žalostni, ker nisva mogli k polnočnici. Ko sva tako čisto sami sedeli, je začela stara mama pripovedovati.

Nekoč je bil mož, je začela, ki je šel v temno noč, da bi si izpsodil ognja. Šel je od hiše do hiše in trkal.

„Ljudje božji, pomagajte mi,“ je prosil. „Moja žena je pravkar rodila in zakuriti moram, da bom ogrel malega.“

Toda bila je trda noč, vsi so spali in nihče se mu ni oglasil.

Mož je hodil in hodil. Končno je v daljavi zagledal odsvit ognja. Hitel je tja in videl, da ogenj gori na prostem. Čreda ovac je ležala okoli njega in spala, star pastir pa je varoval čredo. Ko se je mož, ki je iskal ogenj, približal, je opazil, da pastirju ob nogah ležijo trije veliki psi. Ob njegovem prihodu so se zbudili in na široko razklenili zobate čeljusti, kakor bi hoteli lajati, slišati pa ni bilo nobenega glasu. Mož je videl, kako se jim je naježila dlaka na hrbtu in kako so se jim v svitu ognja

bleščali zobje. Eden je šavsnil po njegovi roki, drugi se mu je obesil na vrat. Toda zgodilo se je nekaj nenavadnega: mož ni bil ranjen in ni čutil nobene bolečine. Hotel je naprej, da bi dobil ogenj, zaradi katerega je prišel, ovce pa so ležale tako tesno druga ob drugi, da ni mogel mimo. Tedaj je stopil prvi na hrbet in po drugih stopal naprej. Nobena žival se ni niti premaknila.

Dotlej je stara mama lahko nemoteno pripovedovala, zdaj pa se nisem mogla premagati, da je ne bi prekinila.

„Zakaj pa se niso premaknile, stara mama?“ sem vprašala.

„Čez čas boš zvedela,“ je rekla stara mama in nadaljevala zgodbo.

Ko je mož prišel do ognja, ga je pastir pogledal. Bil je star in

čemerer človek, godrnjav in trd do ljudi. Ko je zagledal tujca, je zagrabil dolgo in ostro palico, s katero je varoval čredo, in jo zagnal vanj.

Palica je žvižgaje poletela proti možu, toda tik pred njim je zavila in odletela mimo njega daleč na polje.

Ko je stara mama prišla do tukaj, sem jo prekinila.

„Stara mama, zakaj palica ni zadela moža?“

Toda stara mama se ni pustila zmeti. Nič ni odgovorila, temveč je nadaljevala zgodbo.

Zdaj je prišel mož do pastirja in rekel:

„Dobri prijatelj, pomagaj mi in mi posodi malo ognja. Žena je pravkar rodila in zakuriti moram ogenj, da se bo mali ogrel.“

Pastir bi bil najraje rekel ne, ko pa je pomislil, da psi niso napadli moža, da ovce niso zbežale pred njim in da ga njegova palica ni zadela, mu je postalo nekoliko tesno. Ni si upal odkloniti prošnje.

„Vzemi, kolikor potrebuješ,“ je rekel možu.

Toda ogenj je skoraj pošel. Ni bilo več polen in dračja, temveč samo velik kup žerjavice, tujec pa ni imel niti lopate niti vedra, da bi v njem odnesel žerjavico.

Pastir je to videl, pa mu je le rekel: „Vzemi, kolikor potrebuješ.“ In bil je vesel, da mož ne bo mogel odnesti ognja. Mož se je sklonil, zajel žerjavico z golimi rokami in si jo naložil v plašč. In oglje ga ni opeklo, ko se ga je

dotaknil in ni prežgalo plašča, temveč ga je odnesel, kakor bi nosil orehe ali jabolka.

Zdaj sem jo že tretjič prekinila. „Stara mama, zakaj oglje ni hotelo opeči moža?“

„Boš že slišala,“ je rekla stara mama in pripovedovala dalje.

Pastir je bil zloben in godrnjav mož, ko pa je to videl, je začel razmišljati in se čuditi.

„Kakšna noč pa je to, ko psi ne grizejo, ovce se ne plašijo, ostrapalica ne mori in oglje ne žge?“

Poklical je tujca nazaj in ga vprašal:

„Kakšna noč je to, da ti vse stvari izkazujejo usmiljenje?“

Mož pa je rekel: „Ne morem ti povedati, pridi in poglej.“ In hotel je iti svojo pot, da bi prižgal ogenj ter ogrel ženo in otroka.

Pastir pa si je mislil, da ga ne sme izgubiti izpred oči, dokler ne izve, kaj vse to pomeni. Vstal je in šel za njim, dokler ni prišel do kraja, kjer je bil tujec doma. Videl je, da mož nima niti kože, v kateri bi stanoval, temveč z ženo in otrokom bivata kar v skalnati votlini, kjer ni bilo nič drugega kakor gole in mrzle stene.

Pastir je menil, da bo ubogi nedolžni otročiček morda zmrznil v votlini. Čeprav je bil trd mož, ga je to pretreslo in sklenil je otroku pomagati. Z rame je snel torbo in iz nje vzal mehko belo ovčje krzno. Dal ga je možu in rekel, da bi z njim lahko postlal otročičku.

V trenutku, ko je pokazal, da

je tudi on lahko usmiljen, so se mu odprle oči in videl je, česar doslej ni videl, ter slišal, česar doslej ni slišal. Okrog njega so stali majhni angeli s srebrnimi krili. Vsak je držal v rokah violino in vsi so peli z zvonkimi glasovi, da se je nocej rodil Zveličar, ki bo svet odrešil njegovih grehov.

Tedaj je razumel, zakaj so v tej noči vse stvari tako vesele in da nihče ni hotel nikomur storiti nič žalega. Toda angeli niso stali samo okrog pastirja, temveč jih je videl povsod. Sedeli so v votlini, sedeli so na obronkih gore in leteli pod nočnim nebom. Velike trume so bile in so plavali mimo, se ustavili in pogledali Otroka.

Vsepovsod je bilo samo vriskanje, rajanje in veselo petje. In vse to je pastir videl v temni noči, prej pa ni mogel videti ničesar. Tako vesel je bil, da so se mu odprle oči, da je padel na kolena in se zahvalil Bogu.

Ko je stara mama prišla do tod, je vzdihnila in rekla:

„Kar je videl pastir, lahko vidimo tudi mi, kajti vsako božično noč angelj letaje pod nebom. Le opaziti jih je treba.“

Potem mi je položila roko na glavo in rekla:

„To si moraš zapomniti, kajti tako res je, kakor te vidim tukaj in ti mene. Ne gre za luči in ognje, ne gre za mesec in zvezde. Edino, kar potrebujemo, so oči, ki lahko vidijo to božjo lepoto.“

Selma Lagerlöf

Sveti dan je bil

Sveti dan je bil. Zazvonili so božični zvonovi.

Od vseh strani je zazvonilo, od vzhoda in od zahoda, od neizmerne nebesa so lile božične pesmi, vrele so iz zimske zemlje.

To je bil dan, ko se je rodil Človek, in vsa srca so se odpirala njemu v hvalo in ljubezen, vsa srca so zahrepenela k njemu.

Napotila so se k njemu tisočera užaljena, ranjena srca. Vsi ubogi, zaničevani, zavrženi so se napotili, brezkončna procesija je bila. Vsi tisti, ki jih je bilo življenje s trdo pestjo, so odprli trudne oči in so vzdignili ranjene ude, šli so in so mu nesli srca naproti. Križani Človek je sprejemal vse, na nikogar ni pozabil, ki se mu je približal, vsem je delili dragocene darove. In bili so mu hvaležni in so zaupali vanj. Dar, ki jim ga je bil podelil, je bil vreden več nego vsa oskrunjena bogastva, ki jih prodaja oskrunjeno življenje za oskrunjena srca. Kogar se je dotaknila njegova usmiljena roka, kogar je blagoslovil njegov pogled, tisti je izpregledal, padlo mu je breme raz ramena, lahke in poskočne so bile njegove noge. Večni Človek mu je bil podelil večnost. Kadar so skeleli udarci življenja, je romalo srce k njemu, v deželo utolaženega upanja, pozabljenega trpljenja.

Zazvonili so božični zvonovi od

vzhoda in od zahoda in vsepovsod so se dramili ranjeni in zavrženi in so vstajali. Trpljenje je praznovalo veliki praznik upanja in zmagovala, utolaženi so bili, ki so izpregledovali, da vodi čez Kalvarijo cesta v veselo večnost. Ponosni so bili in so gledali zmagovalno, ki so vedeli, da so v njem in del njegov, zato ker so bičani in s trnjem kronani...

Tako so praznovali praznik, ko je nastopil Človek svojo veličastno pot. Ni ga bilo tisto noč ubogega srca, ki bi veselo ne vztrepetalo, komaj je razumelo radost, ki je kipela do vrha, komaj se je zavedal zaničevani in zavrženi in bilo mu je kakor v sanjah, ko je slišal tolažilne besede in ko je začutil usmiljeno roko na razgubanem čelu, na ramah, ranjenih od bremena.

Polna solz, krvi in gnusobe je soplja zemlja tam doli, v temi, ali glej, tisto noč je vzplamtelo tisočero in tisočero luči, vzdigali so se brezštevilni plameni, tresli so se in so plapolali in so hrepeneli gor...

„Nocoj hodijo angeli po zemlji,“ je dejala Tončka. Vesel pokoj je bil v sobi, svetil se je v očeh in na licih, dihal je v zraku, prepregel je bele stene. In vse so čutile, da hodijo angeli po zemlji, da so bili prišli skozi zaprto okno in se-

de ob posteljah, hodijo po sobi s **tihimi** koraki in nalahko plapolajo velike bele peruti. Videle so tudi **brezštevilne** luči, ki so jih bili prižgali angeli; in ki so plamtele pobožno tam zunaj, globoko doli na zemlji.

Jaslice so bile že napravljene. Pred njimi je gorela luč v rdečem kozarcu, a na jasliah samih in nad njimi so bile majhne pisane svečice, ki so gorele s tankimi visokimi plameni. Zlati angel, ki je visel od stropa, se je svetil v čudni, migljajoči in trepetajoči svetlobi in svetila se je tudi velika zvezda, ki je bila nad betlehemskim hlevom.

Zaspati niso mogle dolgo, vse, ki so mogle iz postelje, so se pripravile na polnočnico in srca so bila polna svetega pričakovanja. Ležale so poloblečene in so se razgovarjale s šepetajočim glasom. Ni se zasmajalo, tudi prešerna beseda se ni oglasila, zato ker so bili angeli v sobi... Bilo je tisto noč, kakor da so prišla nebesa na zemljo. Nebeški angeli z velikimi belimi peruti. Mati božja, mali ubogi Jezus, ki je ležal v jasliah, in pastirji, ki so klečali tam — vse je bilo tako blizu in domače, nič skrivnosti ni bilo in nič nedosegljive gloriije.

Šepetanje je bilo zmerom tišje, polagoma so legale trepalnice na oči, ali srce je bedelo. Zmerom bliže so prihajala nebesa, preselila so se v sobo. Tončka je ležala ob robu postelje na odeji, ena roka je bila pod glavo, druga na životu.

In ko je ležala in so blodile veselo vesele misli, je začutila, kako ji je dihnilo v lica, in vedela je, da je šel angel mimo. Srečna je bila in se je smehljala, če bi iztegnila roko, bi se dotaknila roke angelove. Tudi Malči je malo zadremala, ali ko je zatisnila oči, se je zgodilo čudo: danilo se je, svetilo, luč bela in mirna, kakor spomladanska mesečina, se je bila razlila po sobi, vsa soba je bila polna angelov in zadaj na tronu je sedela Matj božja z Jezusom v naročju in obraz Matere božje je bil kakor obraz sestre Cecilije, tudi bele perutnice usmiljenke je imela na glavi.

Zazvonilo je v kapelici, ali kakor od daleč je prihajalo zvonjenje, bilo je kakor glas tistih sanj, ki so prihajale iz nebes, nato pa je zaklenkalo jasno in zvonko na koridoru in vzdramile so se. Sestra Cecilija je napravila luč, oblačile so se hitro, še v polsanjah in molče, nato pa se je napotila procesija proti kapelici, po dolgem in mračnem koridoru. Trudoma, težko sopeč, brez besede se je vila nočna procesija, tu tam se je zasvetila dremotna svetilka, razsvetlila je uboga mala telesa, zavržena, obsojena; in iz drobnih obrazov, prezgodaj zrelih, že razoranih, so gledale oči, polne veselega pričakovanja, polne spoznanja. Že se je jasnilo od daleč: tam je bila luč in Kristus je bil tam, ki so mu šle naproti...

Pređen je sestra Cecilija zaprla duri, je vprašala Katico:

„Ali naj ostane svetlo?“

„Ugasite!“ je odgovorila Katica.

In v sobi je bila tema, komaj se je svetlikalo malo od snega tam zunaj, od neba, ki je bilo jasno in posuto z belimi zvezdami. Kmalu je utihnilo na koridoru, daleč je že bila procesija, samo iz daljave se je slišalo žvenketanje srebrnih zvončkov, glasile so se zamolklo božične pesmi. Sladek in skrivnosten šum je prihajal kakor iz katakomb, iz podzemskih, veličastno razsvetljenih hramov, kjer pojo bele oblečene device slavo novorojenemu Zveličarju...

Tema je bila v sobi, svetlikalo se je belo od snega tam zunaj in od zvezd, luči na jaslicah so trepetale dremotno in otožno in v ozkem kolobarju se je zibala na stropu rumena svetloba.

Katica je bedela; ko je gledala po sobi, je razločevala polagoma bele postelje, razločevala je tudi glave, ki so se premikale na vzglavju. Zasoplo je včasih težko, zahropelo, zganila se je odeja, roka se je dvignila in je zamahnila po zraku... Globoko doli v katakombah so peli vesele pesmi, zamolklo, narahlo so prišumele časih gor, in bilo je, kakor da bi stopali angeli oprezno z žvenčočimi zlatimi sandalami po žvenčočih tleh.

Sama je hotela biti Katica in v temi, zato ker je bila žalostna ves večer. Jutri pride mati in ji prinese v papirju kolača. Mati bo upognjena in suha in uboga, oči bodo objokane. Ko bo položila papir na odejo, se bo roka tresla, koščena, zgrbljena, žuljava roka. In kakor da bi hotela prositi: „Nisem ti mogla prinesti nič drugega, še to glej, Katica...“ Katica je vedela, kaj je msilila povedati mati: „Še to, glej, Katica, sem si izžela iz tega suhega telesa, ki je komaj še kaplja krvi v njem. Zato jej, otrok, kakor zauživaš sveto hostijo. Materina kri je v tem kruhu...“

Doma pač ni jaslic, tudi drevesca ne, nič luči, ne veselja. Sami otroci so v hiši, mati bega, bogve kod. In otroci so se stisnili v kot, nič jih ni strah, o božiču kramljajo in o kolačih, o jaslicah in o dre-

vescu. Kakor da bi ne videli, kako se že sveti zunaj, kako se vžigajo luči vsepovsod, kako se že glase pesmi od vzhoda in od zahoda. Trepečejo od mraza, alj oči gledajo daleč nekam, gorko je v dušah, ki sanjajo. Ure potekajo, tema je, otroci čakajo matere in toplo jim je od veselega pričakovanja. Kod bega mati, da bi prinesla mesa in morda celo jabolk in orehov? Mraz je zunaj in led se drobi pod nogami...

Zadremala je in vse je bilo pred njo še bolj jasno, čisto telesno. K sebi bi jih poklicala vse, otroke in mater, da bi jih ogrela in da bi jim bilo dobro. Zakaj toplo in dobro je tukaj in vsega je dovolj... K sebi bi poklicala mater — in zaklicala je, da je čula v polsanjah svoj glas in se je za hip vzdramila. Tiho je bilo, mirno in dremotno so gorele luči na jaslakah... „Mati!“... Zatisnile so se oči in vse je bilo pred njo jasno in čisto telesno... Mati je bila trudna, zakaj begala je ves večer, vse dolgo leto in vse dolgo življenje. Trudna je bila, legla je in je zaspala, njen obraz je bil bel in miren, celo smehljale so se ustnice. Otroci pa so bili preplašeni, jokali so in niso vedeli zakaj — tema je bila v izbi in mraz je bilo, mati je ležala mirno na postelji in se ni zganila. Tedaj so se odprle duri, prišel je oče. Dišal je po žganju in je postal med durmi. Oči se mu niso takoj privadile teme, — ali ko je izpregledal, ko je spoznal, je skočil k postelji in je zakričal...

Slišala je njegov krik, prestrašila se je in se je vzdramila v drugič. Božične pesmi so se vzdigale zamolklo iz katakomb, mirno so gorele luči na jaslakah. Komaj se je zavedela pesmi in dremotnih luči in teme in spet so se zatisnile oči...

Nato pa so prišli angeli v sobo, mnogo jih je bilo, vsi so bili belo oblečeni, prijazna luč se je razlila po sobi. „Ali so sanje, ali je resnica?“ je mislila Katica. „Niso sanje, oči so odprte, tu sem jaz, tu je postelja...“ Tiho so hodili po sobi, — toda glej, vsi obrazi so bili znani. To je Tončka, ki gleda veselo z velikimi slepimi očmi, in tam je Malči, ki ima tako nežen, majhen obraz in tako živo razumne, razmišljajoče oči in čelo kakor sneg, in celo Pavla, Židovka, je tam. Žarka svetloba je razlita naokoli in v svetlobi hodijo beli, komaj razločni, tihi angeli, noge se ne dotikajo tal...

Vstala bi in bi šla z njimi. Zganila se je in je zavzdihnila, ni mogla vstati, zableščalo se ji je. Tedaj se je zasvetilo dvoje belih perutnic sredi sobe, vzdignila se je roka in luč je ugasnila. Stopali so mimo tihi koraki, duri so se narahlo zaprle. Časih je še zašumelo na posteljah, zašepetalo, tiho je bilo, sveta noč je ležala na zemlji...

Tudi Malči je videla angela tiho noč in nič se ni začudila. Komaj toliko so bile odprte trepalnice, da se ji je samo pisano blešča-

lo skozi senco dolgih temnih vejic. Odprle so se duri, prišel je v sobo angel, zeleno drevesce je imel v roki. Postavljal je drevesce na mizo in okoli je naložil polno lepih in sladkih stvari, kolačev, pomaranč, jabolk. Tako tiho je hodil, da ni bilo čuti koraka. In ko je šel mimo, je bil njegov obraz kakor obraz sestre Cecilije, tako lep in poln ljubezni. Zasanjalo, zableščalo se je Reziki in zašepetala je v polsanjah: „Angel je šel po sobi!“ — „Angel je šel po sobi!“ je odgovorila Malči in je zaspala...

Veselo se je zasmejala, zalesketalo se je sveto jutro v beli zimski svetlobi. In soba je bila polna glasnega veselja in smeha in pesmi in lepih misli...

Sveti dan je bil, rodil se je Zveličar. In zgodilo se je nekaj čudovitega. V betlehemskelem hlevu je ležal v jasliah Zveličar, vseh bogastev gospodar. K njemu pa so prihajali v dolgi procesiji, od vseh strani, pastirji, kajžarji, hlapci, obloženi z grehi in življenja teža in prinašali so mu darov, gospodarju vseh bogastev. Prišli so tudi Trije kralji iz Jutrove dežele in so se mu poklonili, ko je ležal v betlehemskelem hlevu v jasliah. Ugledali so bili zvezdo in zahrepeneli so — veliko, komaj zavedno, pol razumljivo hrepenenje se je bilo vzdignilo kakor veter od juga in je zalovalo po vsi božji zemlji.

(Iz romana:

„Hiša Marije Pomočnice“)

BOŽIČNA ZDRAVICA

Zdaj pa dajmo tistega,
tistega od zida!
Svet je malo prida —
radi bi bolj čistega.

Bistrega, prozornega,
kakor je ta čaša
in kot misel naša
mladega in bornega.

Še ga dajmo tistega,
tistega od zida!
Svet je malo prida —
sanjajmo si čistega!

Nápastnik, zaplotnik, stran!
Zdaj se mi ne hrusti,
le nocoj me pusti,
saj bo jutri tudi dan.

Jutri zopet boj in hrup —
zdaj pa je med nami
Dete, ki nas mami,
ki nas dramí v jasen up —

Oton Župančič

Pogovor z nadškofom Šuštarjem

Gospod nadškof, vi ste prvi izrazili misel o letu duhovnih poklicev. Iz kakšnih razlogov se vam je porodila ta zamisel?

Zamisel o letu duhovnih poklicev mi je prišla pravzaprav iz izkušnje v tujini. V Švici so leta 1960 obhajali misijonsko leto. Po temeljiti in dolgi pripravi je to leto izredno razgibalo vse versko življenje, zbudilo zanimanje za misijone in veliko poklicev ter imelo bogat in dolgotrajen uspeh. Zaradi tega so pozneje načrtovali še leto poklicev, vendar do tega, žal, ni prišlo. Ko sem leta 1977 prišel domov, sem večkrat razmišljal, kako bi pri nas izvedli leto poklicev. To misel sem tu in tam sprožil in se o njej pogovarjal. Vem, da smo pri nas doslej veliko naredili za poklice, vendar sem menil, da bi splošno vseslovensko leto poklicev poživilo zanimanje za poklice in morda neposredno spodbudilo in pritegnilo. Zaradi upadanja duhovnih poklicev se mi je zdelo tako leto tudi vedno bolj potrebno. Leto poklicev naj bi bilo za našo Cerkev na Slovenskem približno nekaj takega kakor ljudski misijon za župnijo ali kot je bilo sveto leto odrešenja za vso Cerkev. **Če bomo mi storili svoje, bo tudi Bog dal svoj blagoslov.**

Kaj bi bilo treba storiti, da bi v našem narodu in naši Cerkvi nastalo primerno ozračje za odkrivanje, spoznavanje in poglobljanje krščanske poklicanosti; zlasti pa še gojitev duhovnih poklicev?

Odgovor na to vprašanje je sorazmerno lahek, toda vsebinsko zelo zahteven. Kaj je treba storiti? Krščansko živeti na vseh področjih in v vseh ozirih! Treba je veliko moliti in biti v živi veri, močnem zaupanju in nesebični ljubezni povezan z Bogom in ljudmi. Neobhodno je potrebno buditi čut za vrednote, za človeške, pravne in verske vrednote, da se ne bi ljudje vedno bolj izgubljali in propadali. Mladim, pa tudi starejšim, je treba na nov način prikazati smisel življenja, ga utemeljiti in jih za to navdušiti. Predvsem pa se mi zdi, da je treba ljudi osvobajati iz ujetosti in zaprtosti v ta svet, v skrb in veselje samo tega sveta, v uživanje in hlepenje po tem, da bi vedno več imeli in si vedno več privoščili. Dalje bi dejal, da je treba skrbeti za kulturo duha in srca, ker doživljamo razpadanje prave človekove kulture v prvotnem pomenu besede. Ena velikih zahtev je tudi skrb za dobre družine, ker brez teh težko uspevajo duhovni poklici. Pri po-

lost, je treba za to milost moliti, dolgo, vztrajno, veliko, goreče in dobro moliti; ne samo tisti, ki želi postati duhovnik, redovnik ali redovnica, mora moliti, ampak tudi vsi drugi, moliti ne samo zase temveč tudi za druge. Kjer se pokažejo znamenja duhovnega poklica, je treba poklic negovati in gojiti, ga varovati in skrbeti za to, da se razvija. Nikakor ne smemo koga siliti, pač pa mlademu človeku nuditi ugodno okolje za rast in zorenje, podobno kakor v naravi. Zlasti družine, starši, pa tudi bratje in sestre se morajo zavedati svoje odgovornosti. Odločilnega pomena je pravi duh v družini, ne samo versko življenje, ampak tudi velikodušnost, nesebičnost, dobrot, pripravljenost za žrtve in odpovedi, za resno delo in medsebojno pomoč. Kjer je v družini doma resnična ljubezen, tam uspevajo duhovni poklici. Dobro je tudi, da je družina v živem stiku s Cerkvijo, da čimbolj sodeluje v Cerkvi in imajo člani osebni stik z duhovniki ter se zavestno in pogumno vključujejo v cerkveno občestvo. Zaupanje v božje delovanje in molitev zanj pa vedno ostane prvo in zadnje.

samezniku pa je odločilnega pomena plemenitost srca in velikodušnost, da je človek pripravljen narediti kaj več, kakor pa živeti samo za vsakdanje potrebe. Med nami je treba veliko pogovora, da bi se ustvarjalo javno mnenje, v katerem bi duhovni poklic spet dobil svoje pravo mesto in bi jih vrednotili v pravi luči.

Kaj bi radi osebno povedali za leto duhovnih poklicev, vsaki slovenski verni družini, oziroma vsem tistim, ki so poklicani in se pripravljajo za zakonsko življenje?

Vsaki slovenski verni družini bi rad povedal to, kar sem ravnokar omenil. Če naj bi ji pa še kaj posebnega naročil, bi omenil tele stvari: Ker je poklic posebna mi-

In ne vpelji nas v skušnjavo!

Težko razumljiva prošnja! Bog nas vendar hoče obvarovati greha, ne pa nas „vpeljati“, pripeljati ali celo zavajati v skušnjavo. A na drugi strani tako potrebna prošnja! Kdo ne ve iz svoje skušnje, da bi tega in onega slabega ne bil storil in dobrega ne opustil, če bi ne bil prišel v zunanjo in notranjo skušnjavo in ji ne bil podlegel? Ali prosimo Boga, naj nas skušnjav sploh obvaruje, ne da bi mislili, da nas on sam „vpelje“ vanje? Ali pa ga prosimo, naj nam da moči, da bi skušnjavi ne podlegli, če že zaidemo vanjo?

Bog ne skuša nikogar

„Nihče naj v skušnjavi ne govori: ‚Bog me skuša!‘ Zakaj Bog ne more biti skušan k hudemu in sam ne skuša nikogar. Vsak pa je skušan po lastnem poželenju, ki ga vleče in vabi; ko pa je poželenje spočelo, rodi greh, greh pa, ko je storjen, rodi smrt“ (Jak 1, 13—15).

Skušnjava, o kateri govori očenaš, ni kakršna koli preizkušnja, ampak notranje razpoloženje, nagnjenje, poželenje, ki človeka „vleče in vabi“ v greh. Kjer tega ni, tudi zunanje okoliščine, kraji, predmeti ali osebe človeku niso v skušnjavo za greh. Res pa je, da velikokrat zunanje okoliščine zbudijo notranje poželenje, ki ga človek v svo-

jem nagnjenju k slabemu in globoki zapletenosti v greh nosi v sebi. O taki skušnjavi pravi apostol Jakob, da ne prihaja od Boga. Bog torej nikogar ne „vpelje“, „zapelje“ in „zvabi“ v skušnjavo za greh v tem smislu, kakor da bi bil greha kriv Bog sam in bi se človek mogel kratko malo nanj izgovoriti, kakor se je Adam izgovarjal na Evo in Eva na kačo. Seveda pa ta temeljna resnica o božji svetosti in ljubezni in o človekovi svobodi, o njegovi poželjivosti in o postavi greha, ki jo nosi v svojih udih (prim. Rim 8, 14—25), nikakor še ne da odgovora na vsa vprašanja o izvoru zla in greha, o nevarnosti skušnjav in človekovi svobodni privolitvi ter o božjem varstvu in pomoči. To je skrivnost človekove razpetosti med Bogom in satanom, med svetim in grehom, med življenjem in večno smrtjo. Človek ima z božjo pomočjo dovolj moči, da se v skušnjavi odloči za Boga, sicer za greh ne bi bil odgovoren; iz svoje lastne moči ne more premagati skušnjave, temveč le z božjo pomočjo, zato nas je Gospod naučil moliti: In ne vpelji nas v skušnjavo.

„Molite, da ne pridete v skušnjavo“

Jezus nas uči prositi kakor za vsakdanji kruh tudi za vsakdanjo

božjo pomoč v skušnjavah. Ko je sam na Oljski gori doživljal človeško skušnjava v strahu pred trpljenjem in smrtjo in molil k Očetu, je dal izrečno naročilo: „Molite, da ne pridete v skušnjava“ (Mt 26, 41). Ker pa je domala nemo-goče, da bi nikdar ne prišli v skušnjava, pomeni ta opomin prav-zaprav: Molite, da v skušnjavi ne podležete. Tako je prosil Jezus v velikoduhovniški molitvi za svoje učence in za vse, ki bodo verovali: „Ne prosim, da jih vzameš s sveta, ampak da jih varuješ hudega“ (Jn 17, 15). Svet je po mnenju

evangelista za človeka bližnja pri-ložnost in nenehna skušnjava, a hkrati tudi njegov življenjski pro-stor, ki ga ne more zapustiti. Zato se tudi ne more izogniti vsem skušnjavam. Odločilna je zaupna prošnja, da je Bog zvest in nas ne bo pustil skušati čez naše mo-či, ampak bo s skušnjava dal tu-di možnost, da jo bomo zmagali (prim. 1 Kor 10, 13).

Za kaj torej prosimo?

Vse prošnje v očenašu so tako temeljne in splošne, da jih more in mora moliti vsak človek. Šesta prošnja: Ne vpelji nas v skušnjava, pa ima hkrati svoj tako poseben in oseben značaj, da ima skoraj za vsakega človeka svoj po-men. Skušnjava je za otroka vse nekaj drugega kakor za mladega ali zrelega človeka, ki stoji sredi življenja. Ostareli in bolniki do-življajo drugačne skušnjave kakor zdravi in močni v poklicnem in družbenem življenju. A tudi tisti, ki so se odločili za hojo za Kri-stusom v redovnem ali duhovniš-kem poklicu, doživljajo skušnjave, ki so v marsičem drugačne vrste kakor pri drugih. Ker mora vsak računati s svojimi skušnjavami, in to različno v različnih časih in razmerah, ima tudi prošnja v očenašu za vsakogar svoj pomen. Za vse se glasi enako, njena vsebina, iskrenost, gorečnost, vera in zaup-nost pa je močno različna. Kjer pa se zavedamo, kako smo tudi drug drugemu lahko v skušnjava ali v pomoč, ima prošnja tudi svoj so-

cialni pomen: da bi ne bili nikomur v skušnjavo ali pohujšanje, ne s svojim govorjenjem ali obnašanjem, ne s svojo pobitostjo ali malodušnostjo, ne s svojo preveliko samozavestjo ali gotovostjo. Apostol nas opozarja: „Kdor torej meni, da stoji, naj gleda, da ne pade“ (1 Kor 10, 12).

Pri vsej različnosti osebnih izkušenj in življenjskih poti, darov in težav pa ima šesta prošnja nekatere skupne prvine, ob katerih moremo preveriti tudi svojo vero in svoje razmerje do Boga, in to prav pri molitvi očenaša. Prva taka prvina je zavest naše temeljne odvisnosti od Boga. Ne urejamo vsega sami, postavljeni smo v svet in povezani z njim, vrženi v tokove in izpostavljeni najrazličnejšim vplivom. Ne zmoremo vsega sami, v nevarnosti smo, da nas tokovi odnesejo s seboj in da podležemo vplivom, a smo kljub temu tudi sami odgovorni za poraze. Iz te zavesti in življenjske izkušnje dobi prošnja vse drugačen pomen. Druga prvina je vera in zaupanje

v božjo Previdnost. Bog ureja zunanje okoliščine našega življenja in nam daje notranjo luč, jasnost, odločnost, moč, ali pa nas prepušča naši temi, zmedenosti, polovičarstvu, popustljivosti, kjer lahko že najmanjša zunanja skušnjava postane resna nevarnost. Tretja prvina je zavest, kako nevarne so notranje skušnjave, poželenje in neurejenost, zlaganost in trdota srca. Zunanje skušnjave gredo neopazno mimo, če se v človeku nič ne zbudi in oglasi. Nevarnost pa je največja, kjer se dobesedno zljeta močna zunanja in huda notranja skušnjava. Četrta skupna prvina pa je, da prosimo tudi v imenu tistih, ki se v nevarnosti sploh ne zavedajo. Pri skušnjavi je kakor pri bolezni. Če je človek pravočasno ne odkrije, sploh ni mogoče več pomagati. Morda je ena velikih nevarnosti v našem času, da se veliko ljudi premalo zaveda, v kakšnih nevarnostih živijo, in zato tudi ne molijo. Tudi zanje molimo!

Alojzij Šuštar, nadškof

OB MENJAVI LETA

V najglobljem molku
Tvoja beseda
v najtemnejši noči
Tvoje oči
v samotni uri
Tvoja roka
v brezpotju
Tvoj vabeči glas

v dvigajočih se valovih
Ti moje obrežje in moj otok
nad nepredirno meglo
zvezda, ki jo poznam
zvezda, ki je tri može
vodila skozi puščavo —
Gospod, pokaži tudi meni
pot!

Otto Gillen

Škof Rožman duhovna podoba velike osebnosti na prelomnici časa

Škof Rožman in delavci

Slovenija se je v prvih desetletjih tega stoletja pričela postopoma industrializirati. Delavstvo je postajalo pomembna plast našega naroda. Zato sta se že Jeglič, še bolj pa Rožman, zavedla, da je delavstvu treba posvečati vso pozornost, sicer se bo Cerkvi vedno bolj odtujevalo. Rožman je svojim duhovnikom ponavljal naročilo: „Delavcem moramo razlagati in pojasnjevati nauke papeških enciklik *Recurram novarum* in *Quadragesimo anno*, ki kažejo realno, možno in zdravo rešitev socialnih problemov, v korist vseh slojev človeške družbe.“ Kako dobro je škof Rožman s svojo duhovščino poznal važnost socialnega vprašanja in nujnost njegove rešitve, pa nam dokazujejo sklepi zborovanja duhovnikov ljubljanske škofije, ki se je pod škofovim predsedovanjem vršilo dne 6. marca 1940. Sklepi segajo do korenin perečega socialnega vprašanja in so navadno odločni. Lah-

ko bi jih imenovalj plat zvona, ko je ogenj bodoče revolucije v Sloveniji pravzaprav bil že podtaknjen.

Slovenski krščanski delavci so bili organizirani v Jugoslovanski strokovni zvezi, ki jo je leta 1909. ustanovil dr. Janez Ev. Krek. Iz Jugoslovanske strokovne zveze se je l. 1921. razvila Krekova mladina. Glasilo Krekove mladine je bil list „Ogenj“. S Krekovo mladino je že škof Jeglič imel nekaj težav. Čeprav jih je hvalil, je tudi moral zapisati: „Boli me pa njihova preostra in brezobzirna borba.“ Tudi med ostalo duhovščino se je pričelo porajati nezaupanje, saj je bilo treba le brati 33. člen Poslovnika Krekove mladine, ki takole govori o njenem odnosu do vere: „Vsak krekovec, borec, je dolžan živeti in delati v duhu krščanskega socializma, to je živeti Bogu in bratu, delati za Boga in radi Boga za zmago pravice, za odrešenje proletariata od kapitalizma in tako

stremeti za uveljavljanje in zmago krščansko-socialističnih idej v vseh panogah življenja.“ Tudi škof Rožman je čutil ostrino, s katero je Krekova mladina nastopala v borbi za pravice delavcev. Gotovo ga je bolela, kakor je bolela njegovega prednika, škofa Jegliča. A tudi škof Rožman si je to ostro in brezobzirno borbo v začetku leta 1932. skušal razlagati iz takratnih socialnih razmer in je tudi duhovnikom naročal, naj se potrudijo študirati delavčevo miselnost. Jugoslovanska strokovna zveza in Krekova mladina sta mu takrat še bili organizaciji krščansko mislečega delavstva.

Leta 1931. je papež Pij XI. izdal socialno okrožnico „Quadragesimo anno“. Z njo se je v Jugoslovanski strokovni zvezi in v Krekovi mladini začela ločitev duhov. Jugoslovanska strokovna zveza je namreč kmalu nato izjavila, da ne prizna vseh točk nove okrožnice. Postavila se je na stališče, da papeške socialne okrožnice niso cerkveni nauk „ex cathedra“. Z drugimi besedami: papeške okrožnice niso izraz papeževe vrhovne učiteljske oblasti, papež v njih ne razglašá nobenega cerkvenega nauka v slovesni obliki, zato nas ne vežejo v vesti. S takim utemeljevanjem je Jugoslovanska strokovna zveza sicer sprejela tisti del okrožnice „Quadragesimo anno“, ki obsoja brezsrčni kapitalizem, ostalo vsebino, zlasti v kolikor priporoča korporacijsko ureditev družbe, pa je odklanjala po načelu: v dvomu

svoboda. Isto stališče kakor Jugoslovanska strokovna zveza je do okrožnice Quadragesimo anno zavzela tudi Krekova mladina.

V začetku tridesetih let ni bilo mogoče opaziti še ničesar takega, kar bi kazalo na marksistično usmerjenost in infiltracijo komunistov v Jugoslovanski strokovni zvezi in njeni mladinsko kulturni organizaciji „Krekovi mladini“. Pač pa so se že tedaj pojavljali izbruhi proti Slovenski ljudski stranki. Ti izbruhi pa so bili vedno bolj pomešani ne samo z marksističnim izrazoslovjem, ampak tudi z marksističnimi nazori.

Ko so nekateri člani JSZ uvideli, da ta odločno plove v levičarske vode, so sklenili, da se njenemu toku upro. V ta namen so ustanovili, oziroma poživili „Zvezo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev“. Njeno glasilo je bil mesečnik „Bodočnost“. — Poživitev te organizacije pomeni prelom v slovenskih katoliških delavskih vrstah in začetek odkritega boja med katoliško usmerjenimi delavci in krščanskimj socialisti. Pozneje, ko so v JSZ prišli še pravi komunistični minerji, Cerkev (od 6. III. 1940) nj več priznala pravice imenovati se katoliška organizacija.

Škof Rožman se v začetku svojega škofovanja v spore med katoliškim delavstvom ni spuščal. Ko so katoliško misleči člani JSZ znova poklicali v življenje „Zvezo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev“, je njen odbor hodil škofu Rožmanu redno poročat o

svojem delu in je bil škof tega dela zelo vesel. Ni se pa mogel dolgo časa odločiti, da bi obsodil JSZ. Bal se je, da bi se zaradi njegove prehitre razzsodbe, skupina še dobrih članov ne oddaljila od Cerkve in da bi jih on pahnil v naročje komunizma. Škof je hotel, da bi se slovenska krščansko gibanje vključilo v žosizem. „Iskrena želja nas vseh je, da bi sveže katoliško in apostolsko gibanje žosizma, ki je postal svetovni pojav, poseglo tudi med naše delavstvo. To gibanje se more razviti pri nas le iz Zveze mladih katoliških delavcev, t. j. iz lastne organizacije Katoliške akcije, ki je in mora ostati neodvisna od vseh strani, razen od cerkvene hierarhije“. Škof Rožman je mogel že v začetku l. 1939. svojim duhovnikom poročati, da mu je zlasti delavska Katoliška akcija (ZMKD) v veliko tolažbo. Pred očmi mu je bila misel, da bo prav z njo premagal spor v vrstah krščanskih delavcev.

A razvoj pri Jugoslovanski strokovni zvezi je medtem šel dalje: dobri, naukom Cerkve popolnoma zvesti delavci, so jo zapuščali, z marksizmom zastrupljeni pa so vztrajali na svoji poti. Na že omejenem zborovanju duhovnikov 6. marca 1940. je bilo sprejeto 15 točk alj členov. Člen 14. najprej govori o škodljivi razcepljenosti v vrstah katoliškega delavstva in ugotavlja, da je razcepljenost povzročilo predvsem to, da so zašli nekateri vodilni krogi Jugoslovan-

ske strokovne zveze pod vpliv marksističnih idej in se niso oklenili takoj v začetku papeževe socialne okrožnice Quadragesimo anno. Ugotavlja pa člen 14., da je v Jugoslovanski strokovni zvezi še mnogo vernega krščanskega delavstva. Vse to delavstvo pa vabi, da vstopi v katoliško strokovno organizacijo „Zvezo združenih delavcev“.

Med tem je Slovenijo zagrnila noč druge svetovne vojne. Zveza združenih edlavcev je šla v podzemlje in se preimenovala Slovenska delavska zveza. Pridružili so se ji Zveza združenih nameščencev in tisti del Jugoslovanske strokovne zveze, ki je ostal zvesti Cerkvi. Iz vrst v podzemlju živahno delujoče Slovenske delavske zveze je konec l. 1943. izšla pobuda za ustanovitev enotnega protikomunističnega bloka med slovenskimi delavskimi organizacijami.

Podtalna Slovenska delavska zveza je med vojno izdelala tudi program stanovske ureditve Slovenije, katerega je pozneje potrdila tudi Protikomunistična akcija delodajalcev. Oba organizma pa sta se spojila v Odbor za doseg socialnega miru.

Pripravljenost za nove čase je pri katoliških delavcih in delodajalcih brez dvoma bila velika, toda dogodki po drugi svetovni vojni so onemogočili uresničenje programa. V začetku marca 1945. so slovenski katoliški delavci voščili škofu Rožmanu za god. V spomenici, ki so mu jo izročili, je bilo med drugim zaipnsano: „V borbi proti

brezbožnemu komunizmu smo slovenski katoliški delavci pripravljene žrtvovati vse, tudi svoja življenja“! Že tri mesece pozneje je več

kot polovica odbornikov in članov, tej svoji obljubi ostala zvesta do konca.

(Po Kolaričevi knjigi)

Človeka nikar!

Človek je večkrat problem samemu sebi, enako bližnjemu. Tudi človeška skupnost je vsota vseh teh problemov in enako se ji postavljajo novi poleg onih, ki jo žulijo že stoletja. Eden izmed takih je problem prebivalstva, njegovo naraščanje. Postavlja se vprašanje, človeka še?

Strah ima velike oči

V dneh od 6. do 13. avgusta 1984 se je vršila v glavnem mestu Mehike pod okriljem Organizacije združenih narodov mednarodna konferenca o sodobnih demografskih problemih. Prejšnja je bila pred desetimi leti v Bukarešti v Romuniji, ki se je končala s sporom med razvitimi in nerazvitimi deželami. Razvite so zagovarjale organizirano in dosledno omejevanje rojstev, nerazvite pa so se temu upirale. Pri tem jih je podpirala Sovjetska zveza s ponudbo svojega političnega sistema, češ da je marksistični socializem sposoben rešiti gospodarsko stran tega problema, čeprav za to ni imela nobenih konkretnih dokazov. Izgleda, da so ji mnoge dežele verjele in nasledle.

V obdobju zadnjih desetih let se je marksizem pod boljševisko ali drugo masko polastil na ta ali oni način oblasti v številnih deželah tretjega sveta, a ni reševal vprašanje kruha in človeškega napredka, ampak svoje ekspanzije in ohranitev oblasti. Namesto kruha jih je preskrboval z orožjem, namesto šole je mladino pošiljal v boje in revolucionarne poskuse. Razumljivo je, da na ta način ni rešil problemov naraščanja prebivalstva. To je privedlo do stanja, da se je konferenca v Mehiki začela z velikim pesimizmom.

Komaj se je konferenca začela, so začeli naštevati: sedaj nas je 4.800 milijonov, ob koncu stoletja nas bo 6.200. Nad 80 odstotkov svetovnega prebivalstva živi v deželah tretjega sveta in polovica je starih manj kot 25 let. Poudarjali so, da je severni del zemeljske poloble, izvzemši Sovjetsko zvezo, že omejil rojstva, število prebivalstva je v nekaterih že statično, nove generacije ne nadomestijo tistih, ki odhajajo. Za zgled so postavili tudi nekatere dežele tretjega sveta, predvsem Indijo in Kitajsko, ki sta uvedli prisiljeno omejevanje rojstev kot važen del uradne politi-

ke. Tudi drugod poskušajo posnemati te zglede, a v nekoliko mišljši obliki. Ker so se tudi v teh deželah zboljšali zdravstveni pogoji, poskusi omejevanja ne pričakujemo rezultatov.

Poznavalci stanja v sodobnem svetu menijo: beli del prebivalstva več ne narašča, je statičen, ostale rase še naraščajo in bodo postopoma izrinile iz vodilnih mest v mednarodnih organizacijah belega človeka. Zaenkrat ima ta še trdno v rokah gospodarske in finančne vire ter vojaško moč. Toda tudi to ne bo trajno. V dveh ali treh desetletjih se bo položaj temeljito spremenil. Bo do teh sprememb res prišlo? Morda pa se bodo spametovali in izbrali pot, ki odgovarja resničnemu namenu in cilju človekovega življenja.

Rešitve, ki niso rešitve

Reševanje sodobnih demografskih problemov ni tako enostavno, kot si zamišljajo birokratski načrtovalci. Tudi v razvitih deželah položaj ni tako enostaven. Zastoj rojstev je očiten samo pri bogatih in intelektualcih, preprosti in revnejši del prebivalstva se kljub vsej propagandi in tudi prisili moče odpovedati pravici do družine. To razburja futurologe in politike. Zato priporočajo omejitve pravice do poroke, kdaj in koliko otrok smeta imeti zakonca, obvezno uporabo sredstev proti spočetju in — če to ni dovolj — obvezno sterilizacijo. Vsa sred-

stva proti spočetju naj bodo v uradnih ustanovah brezplačno na razpolago, prav tako zadevne posvetovalnice. Splav naj bo brez omejitev in brezplačen. Uporabnikom teh ugodnosti naj se nudi jo davčne olajšave (J. E. Meade, *The Just Economy*).

Nekateri skrajnejši priporočajo tudi, da naj se uvede davek na število otrok. Temu predlogu pametnejši ugovarjajo, da ne bo imel praktičnega uspeha, pahnil pa bi še v večjo revščino že itak revne. Na ekranu se je lahko videl futuristični film, ki prikazuje bodočo družbo, v kateri bodo imeli glavno besedo takoimenovani atomski diktatorji. Ti se ne bodo ozirali na nobene človekove pravice, vsako nenačrtovano rojstvo bi naj bilo kaznovano s smrtjo staršev.

Že dosedanje omejevanje rojstev prinaša v razvitih deželah tudi skrbi glede bodočnosti znanosti in tehnike. Ugotavljajo, da je vedno manj dobrih znanstvenikov in tehnikov novotarjev. Ker je v družinah intelektualcev vedno manj rojstev, pada intelektualni koeficient mladih generacij. Intelektualne sposobnosti človeka bi naj bile samo podedovane, zato jih potomci preprostih oseb nimajo. Pri tem zagovorniki teh trditev ne pomislijo, da niso dokazane. Če bi imeli otroci preprostih slojev iste možnosti dostopa do virov izobrazbe in študija že od zgodnje mladosti kot jih imajo otroci bogatih in intelektualcev, bi tudi lahko razvili svoje

intelektualne sposobnosti do najvišje možne stopnje, katerih jim Bog ni odrekel.

Krizi pomanjkanja naraščaja znanstvenikov in novotarjev hočejo odpomoči z umetnim oplojevanjem. To spada v del načrta za odpravo družine in živalsko razmnoževanje človeškega rodu. Ta živalski način so skušali uvesti po zmagi komunistične revolucije v Sovjetski zvezi in pozneje v izraelskih kolhozih. Poskusom so se ljudje uprli in so jih opustili. Izraelce je tega sram, zato molčijo in skrivajo.

Umetnemu oplojevanju in genetičnim poskusom se v sodobnih razvitih deželah nudijo velike vsote. Zaenkrat je vse tajno in skrito. Genetični inženirji in bioinženirji bi naj z genetičnimi manipulacijami poskrbeli bodoči družbi dovolj znanstvenikov in

tehnikov. Če se bodo ti mečloveški načrti uresničili, je odvisno od moralne odgovornosti sodobne družbe.

Poskusom uničevanja človeškega rodu se upira katoliška Cerkev. Ostaja zvesta svojemu poslanstvu tudi v teh težkih okoliščinah. Janez Pavel II. enako kot predniki obsoja poskuse spremeniti naravni red človekovega razmnoževanja in rojstva. V okrožnicah, nagovorih in na potovanjih razdaja življenjski optimizem v človekovo bodočnost ter opozarja na božjo pričujočnost v svetu, na poslanstvo znanstvenikov, tehnikov in politikov. Stalno odgovarja na v naslovu postavljeno vprašanje, človeka še, ki se bo zavedal božjega otroštva, delil kruh z bratom in uporabil še ogromna neizkoriščana bogastva na svetu v korist vseh.

Avgust Horvat

Strah in ljubezen

Teološki tečaj o aktualnih temah za študente in izobražence na Teološki fakulteti v Ljubljani je bil od 12. do 22. novembra 1984 od 19,30 do 23. ure. Glavna misel tečaja je bila „Strah in ljubezen“. Spored predavanj je bil takle:

Dr. France Bučar, Stiske in precepi današnjega človeka; prof. Peter Kovačič, Usoda slovenstva v krščanski civilizaciji; Vinko Ošlak, Ne bojte se!; prof. Matjaž Puc, Žalna pesem narave; dr. Marjan Peklaj, Strah božji — človekov strah; prof.

dr. Anton Stres, Ali ljubezen preмага strah?; dr. Alojz Pirnat, Ljubezen do sovražnikov ali razredni boj?; dr. Taras Kermavner, Vprašanje strahu v novejši slovenski literaturi; prof. dr. Andrej Capuder, Ena je groza, ta groza je biti; dr. Metka Klevišar, Življenje, vrednota ali stvar?; dr. Vinko Potočnik, Strah — bolezen ali izziv?; Prof. dr. Reginald Vospernik, Plamen z oltarja prednikov: sinovi in dediči; prof. Mirko Mahnič, Civilizacija ljubezni; škof dr. Lorenzo Belloni, Cerkev — znamenje in zagotovilo upanja?

Skrivnost Cerkve

Vsakemu posameznemu kristjani podeljeni dar Svetega Duha in odrešenja ga vključuje v duhovno občestvo Cerkve, v središču katedrega je Jezus Kristus. Cerkev zbira vse, ki verujejo v Jezusa Kristusa, ki so prejeli krst in ki o Kristusu pričujejo v svetu s sodelovanjem pri njegovem poslanstvu odrešenja človeštva.

Cerkev večkrat primerjamo s telesom, katerega glava je Kristus in duša Sveti Duh. Toda Cerkev je telo, ki raste. Označujejo jo tudi kot „božje ljudstvo“, odrešeno po Jezusu Kristusu in posvečeno po Svetem Duhu. Bog namreč ni hotel odreševati ljudi posamič in brez medsebojne zveze, temveč jih je hotel napraviti za ljudstvo, ki je hotel spoštovanju vesti slehernega človeka bilo sol in luč zemlje. Vsi ljudje so poklicani, da postanejo člani Cerkve, in to brez ozira na raso, kulturo ali položaj. Zato Cerkev moli in dela, da bi vsi ljudje postali božje ljudstvo, prejeli Svetega Duha in v Kristusu, ki je središče vsega, dajali čast in slavo Stvarniku in Očetu vesolja.

Cerkev je iz ljudi, ni pa ustanovljena od ljudi kakor druge človeške družbe. Cerkev je božja ustanova: njen ustanovitelj je Jezus Kristus, to je Bog sam. Bog neprestano kliče ljudi v Cerkev: notranje vabilo Svetega Duha odpira človeška srca veri. Zato ta globoka edinost življenja, a raz-

noličnost opravil in dejavnosti udov Cerkve nista človeškega, ampak božjega izvora.

Na čelu Cerkve je papež, duhovni dedič svetega Petra, vidno počelo in temelj edinosti vere in občestva božjega ljudstva. Njemu podrejeni, a z njim skupno odgovorni za vodstvo Cerkve so škofje, pravi nasledniki apostolov, ki vodijo krajevne Cerkve. Pomagajo in zastopajo jih duhovniki, katerim so za posebne službe dodani diakoni. Papež in škofje in duhovniki so vzgojitelji in pričevavci vere božjega ljudstva. Z zakramenti mu dele darove milosti in ga vodijo z nasveti, prepričevanjem in zgledom, pa tudi z avtoriteto in oblastjo, prejeto od Kristusa. Ta oblast ni vladanje, ampak strežba božjemu ljudstvu, da laže raste in se razširja v svetu.

Zato laiki radi in z veseljem sodelujejo s pastirji in učitelji vere, da bi se božji načrt odrešenja uresničeval v vedno več ljudeh v vseh časih in po vsej zemlji. Po svojem poklicu laiki na sebi lasten način sodelujejo pri poslanstvu Cerkve, sleherni na svojem področju in z darovi, ki jih je prejel od Boga. V zemeljski stvarnosti družine, dela in človeških vrednot si prizadevajo, da bi jih po božjem načrtu uredili v Kristusovem duhu.

Cerkvi pa ne pripadajo samo kristjani, ki žive na zemlji, am-

pak tudi množica umrlih pravičnih in svetih, ki žive pri Bogu. Med vsemi je skrivnostna in skrita povezanost, duhovna zveza življenja, veselja in trpljenja, ki se imenuje občestvo svetnikov ali svetih. Zaradi tega so živi deležni zaslužene svetnikov, vsi pa Kristusove milosti njegove svete Matere.

Med vsemi udi Cerkve se zaradi deleža pri njenem začetku in zaradi mesta, ki ga ima v Cerkvi, nekdo posebno odlikuje. To je žena, ki je Kristusova mati, Marija. Ko je Bog po svojih večnih načrtih sklenil priti na svet po rojstvu iz device, jo je napolnil z milostjo že v začetku njenega obstoja, ne da bi jo pri tem odtegnil razmeram človeštva. Zato je bila brez posledic izvirnega greha, brez madeža in vsa sveta in njen sin Jezus Kristus je bil, kakor pravi sv. Pavel, „v vsem podoben ljudem, razen v grehu.“

Ob primernem času jo je Bog vprašal za privoljenje v delo Svetega Duha, ki naj bi se čudežno

izvršilo v njej, da namreč postane Odrešenikova človeška mati. Kriststjani jo že od prvih časov časte s častnim nazivom „božja mati“, s čimer ne mislijo reči, da je mati Boga kot Boga, ampak da je mati človeške narave, ki jo je Bog privzel v Kristusu. S skrivnostjo odrešenja je kot ponižna božja dekla dejavno sodelovala od Kristusovega rojstva, njegove mladosti in javnega življenja, pa vse do smrti na križu. Potem ko je bila tesno povezana s Kristusom vse življenje, je bila na isti način povezana z njim tudi ob koncu svojega zemeljskega življenja, ko je dosegla — prva od vseh ljudi in njihov vzvišeni vzor — poveličanje svojega telesa, ki je postalo podobno telesu vstalega Kristusa. Zaradi svoje tesne povezave z Jezusom Kristusom, zaradi polnosti Svetega Duha in zaradi svoje popolne podrejenosti in predanosti Bogu Očetu je Marija idealna podoba kristjanov in njihova duhovna mati.
(Tajništvo za nekristjane pri apostolskem sedežu.)

Dom za ostarele duhovnike

Duhovniki ljubljanske nadškofije, ki jih je trla bolezen ali breme let, so doslej lahko bivali v skupnem domu počitka v Kamniku. Zanje so tam skrbele sestre sv. križa. Toda življenjske razmere v tistih prostorih so postajale vedno bolj nemogoče. Zato je nadškofija prenovila in dogradila za novi dom upokojenih du-

hovnikov stanovanjsko hišo na Lepem potu 26 v Ljubljani. 11. novembra 84 je nadškof šuštar blagoslovil stanovanjske prostore ter v njih bogoslužni prostor. V dom se je že preselilo 6 duhovnikov in 4 sestre sv. križa, ki jih oskrbujejo. Nekaj drugih duhovnikov se je tudi že priglasilo. Prostora je za 16 upokojenih duhovnikov.

Točka Omega

Blagor žejnim pravice, ker bodo potešeni.

Ali si človeško srce ne želi te dokončne potešitve v nič manjši meri, kot si želi nesmrtnost samo? Ali se ne bi celó, postavljeno pred izbiro, naj se odloči ali za dokončni obračun ali za neumrljivost, rajši odločilo za prvega?

Naj se na koncu pogreznemo v nič, a potešeni v zavesti, da je bil končno opravljen veliki obračun, da so bile vse menice izplačane, od prvega hipa, odkar je *homo sapiens* zaznal svojo odgovornost.

Žeja po pravici — umorjena sla vseh zatiranih in izkoriščanih, od človeških živali suženjskih dob tja do zamorskih sužnjev na plantažah konkvistadorjev, od izžetih proletarskih množic tja do milijonov žrtev koncentracijskih taborišč, od vseh pred rojstvom pomorjenih tja do umirajočih narodnostnih manjšin...

Prevarana sla vseh idealistov, prevratnikov in revolucionarjev, ki jim je šlo za odrešitev človeka...

V nebo vpijoča kri vseh padlih vojakov, jok vseh sirot in vdov, bolečina vseh deportirancev, bes vseh zapeljanih, grenkoba vseh žrtev birokratske perfidnosti, upor vseh ponižanih, obup vseh, ki se jim je brezmočnim izvil iz prsi pesnikov vzkrik: „Da sem jaz bil Bog...“

Sanje vseh utopistov, svetostni bes Danteja, božja podivjanost Do

stojevskega, odrešenjska sla Can-karja, čisti krik Camusa, žalost Solženicina — kristjanu je dana uteha, ker ve, da bo vsa ta žeja milijard tisti dan potešena...

Ali bo postopek prav res takšen, kakršen je ne samó v predstavi preprostega vernika, ampak tudi v strokovnem teološkem domnevanju? Je gotovo, da bo ta postopek vzela neposredno v svoje roke Pravica, v svoji božanski nepristopnosti?

Ena od ugotovljivih konstant v božjem slogu je tudi v tem, da Bog vsaj na tostranski ravni tako rekoč v celoti odstopa svojo vsemo-gočnost temu, kar teologi imenujejo posredni vzroki. Razvoj snovnega kozmosa je prepuščen dialektiki fizikalnih zakonov. Razvoj zgodovine je prepuščen človekovi pobudi. Nastanek človeškega življenja je prepuščen človeškemu paru. Razvoj Cerkve je prepuščen sprotnemu usklajevanju evangeljskega sporočila z menja-jočo se stvarnostjo družbenih struktur. Kristjanovo življenje je prepuščeno tveganju, da sam razbira božjo voljo iz sprotne dialektike, v kateri se mu javlja življenjska vsakdanost.

Kakor je po eni strani za kriststjana zunaj dvoma, da mu tudi las ne pade z glave po naključju, ampak da stoji za vsakim zgibom vidnega vseprisotni Režiser, tako je po drugi strani gotovo, da pra-

viloma ostaja ta režija na izkustveni in psihološki ravni nezaznavna. Zaznavna je izključno na ravni vere. Za ateista ostaja drama na odru popolna, ontološko kompaktna, tudi brez tega Režiserja. Sploh mu je takšen Režiser odveč. Za vse, ki ne verjamejo, je Bog — po Laplaceu — „odvečna hipoteza“. Kaj naj vendar reče kristjan? Da je pač Bog preko drugotnih vzrokov razblinil svojo vsemogočnost v „odvečno hipotezo“. Z drugimi besedami: da je Bog tudi neskončna diskretnost.

Bog ni kakšen lutkovni mojster, ki bi svojo vsemogočnost izživiljal s tem, da bi njegovo stvarstvo zganjalo okrog Njega neki pedantno dirigiran direndaj. Bog je Ljubez, ki hoče dvigniti svojo kreaturo do tiste skrajne stopnje pobožanstvenosti, kakršna je za ustvarjeno bitje sploh možna. Bog hoče v njej sodelavca: tako pri stvarjenju kakor pri odreševanju. V tem smislu je trditev, da Bog „potrebuje“ človeka, čeprav je teološko brez podlage, na bivanjski ravni resnična. Bog hoče ustvariti novo nebo in novo zemljo s sodelovanjem človeka, ob najvišjem naponu njegovega moralnega in intelektualnega genija.

Možno je, da bo točka Omega pomenila tudi konec tega božjega sloga: kar bo namreč tej točki sledilo, to presega vse naše predstave. Toda prav tako je možno, da se bo ta božji slog nadaljeval tudi v novem vesolju. In če je že človeškim otrokom prepustil ures-

ničenje zgodovine, zakaj ne bi smel istim otrokom prepustiti nadnje tudi sodbe? Ail ni Kristus rekel svojim učencem med drugim tudi to, da bodo z njim sodili dvanajsterim rodovom Izraela?

To bi se pravilo na primer, da bi čisti v srcu sodil nečistemu, miroljubni nemiroljubnemu, žejni pravice krivičnežu, preganjani preganjalcu.

Kakšen film bi bil to?

Rimski suženj bi sodil lastniku latifundija, ki ga je dal sceftrati krapom v svojem ribniku.

Vojak bi sodil svojemu generalu, ki ga je iz čiste ambicije pogнал v smrtni juriš.

Dachauski živi okostnjak bi sodil Himmlerju.

Obsojenci na moskovskih pošastnih procesih bi sodili Višinskemu.

V gumbno sobo v Kremlju bi se namesto Stalina umestil na primer maršal Tuhačevski, v Wolfschanze namesto Hitlerja polk. von Staufenberg, v rimski Palazzo Venezia namesto Mussolinija Pinko Tomažič...

„Bog bo plačal za to, če je,“ mi je rekel prijatelj ateist ob izgubi dragega človeka, besen nad domnevno Pravico, ki je pustila žalostno končati poštenjaka.

Prijatelju bi zdaj odgovoril: „Počakaj! Tudi tvoja terjatev pride na vrsto. Nimaš pojma, kako. Da bo Bog sam rekel: ti me sodi! In pred svojim stolom boš zagledal neskončno Nedolžnost.“

Alojz Rebula

Papež v Španiji, Dominikanski republikli in Portoriku

13. oktobra 1984 se je papež vrnil z „letečega apostolskega potovanja“ po Dominikanski republikli in Portoriku s postankom v španskem božjepotnem svetišču v Zaragozi. Osrednja pozornost obiska na južnoameriških tleh je veljala udeležbi na zasedanju Sveta južnoameriških škofovskih konferenc v stolnici Santo Domingo. S tem zasedanjem je Cerkev uradno odprla 9-letno pripravljeno obdobje na 500-letnico odkritja in civilizacije Amerike, ki ji je odprl pot Krištof Kolumb. Janez Pavel

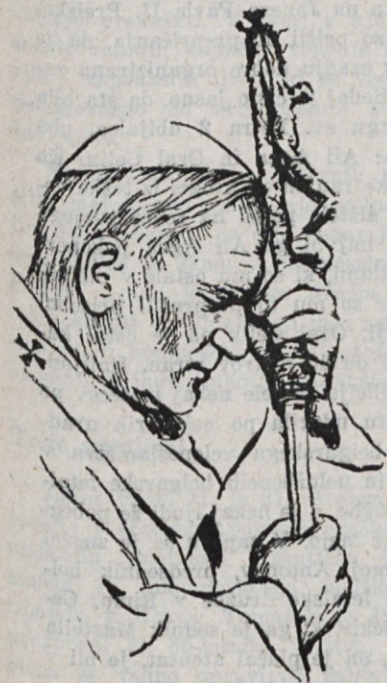
II. je v pičlem času v svojih govorih osvetlil tudi pereče zadeve v delni Cerkvi in družbi ter podal duhovne smernice za novega evangelizacijskega duha, ki naj ob pomembnem jubileju razgiba Južno Ameriko.

V Španiji

V Zaragozo v Španiji je papež oktobra 84 obiskal svetišče Maria del Pilar, ki je imelo velik pomen za razširitev pobožnosti do Matere božje na novo odkritem svetu. Španskim misijonarjem se je hotel zahvaliti za njihov delež pri evangelizaciji Amerike, je poudaril v govoru pred 800 tisoč verniki v Zaragozi. Oblasti je pozval, naj staršem zagotovijo možnost šolanja svojih otrok v skladu s svojo vero in prepričanjem. V Španiji je 40% katoliških šol in je sedaj nevarnost, da jim država odtegne podporo. — Cerkev mora imeti svobodo pri oznanjevanju evangelija in opravljanju svojih pastoralnih dolžnosti. Špance je papež tudi pozval, naj se res zavzemajo za družbeno pravičnost.

V Dominikanski republikli

11. oktobra je po 9 urah vožnje pristal v Dominikanski republikli, kjer je prebivalstvo skoraj v celoti katoliške vere. Na mestnem hipodromu je maševal za 400 tisoč ljudi. Po uradnem obisku predsednika republike se je srečal s škofi CELAMA in

molil na grobu Krištofa Kolumba.

12. oktobra je na olimpijskem štadionu vodil bogoslužje božje besede, s katerim se je začela 9-letna priprava na praznovanje 500-letnice odkritja in evangelizacije Južne Amerike. Papež je škofom dejal, da morajo ta jubilej praznovati z okrepljeno zvestobo veri v preteklosti, s pozornostjo na izziv sedanjosti in s pogledom, uprtim v prihodnost, da bodo znali oznanjati vero v sedanjem času in času, ki se bliža.

V Portoriku

V San Juanu, glavnem mestu Portorika, se je maše udeležilo pol milijona Portoričanov. Na srečanju z 2.000 duhovniki in redovnicami in bogoslovci je podčrtal potrebo edinstvi s škofi. „Predvsem morate biti strokovnjaki evangelija in ljubiti Boga in ljudi!“ Laikom naj pustijo, da bodo v skladu z božjim načrtom urejali časne stvari.

Papež perujskim škofom

Papež je 4. oktobra 84 sprejel na obisk „ad limina“ 33 od 52 perujskih škofov. V nagovoru jim je dejal, da se mora Cerkev močneje zavzemati za pravičnost in uboge in jih braniti pred izkoriščanjem bogatejšega sloja prebivalstva. Obsodil je vsakršno obliko razrednega boja, posvaril pred uporabo sredstev nasilja za uvedbo pravičnejših življenjskih razmer najrevnejših ljudi.

Ob navzočnosti kardinala Ratzingerja, predsednika Kongregacije za

verski nauk, se je pogovarjal s škofi tudi o „teologiji osvoboditve“ in nekaterih njenih spornih in zmotnih smereh. Perujski teolog Gustavo Gutiérrez je eden najbolj znanih in radikalnih teologov te smeri. Papež je škofo pozval k sistematičnemu, jasnemu in poglobljenemu oznanjevanju evangelija.

Še o atentatu na papeža

Italijansko pravosodje je vedno bolj prepričano, da je bil atentat na papeža delo mednarodne zarote, ki naj bi imela korenine v komunistični Rusiji. Ob koncu oktobra 84 je rimski preiskovalni sodnik Martella vložil obtožnico proti organizatorjem atentata na Janeza Pavla II. Preiskovalci so prišli do prepričanja, da je bila v ozadju dobro organizirana zarota. Sedaj je čisto jasno, da sta bila na Trgu sv. Petra 2 ubijalca, oba Turka: Ali Agca in Oral Celik. Ko je težko ranjen od krogel iz težke vojaške pištole padel na sedež svojega džipa, naj bi ga Ali Agca pokončal s krogli, ki so mu ostale v pištoli, vendar so mu to preprečili prisebni romarji. Oral Celik pa je ostal kakih 30 do 40 metrov stran. Italijanska policija je šele nekaj mesecev po atentatu udarila po nekaterih uradnikih bolgarskega veleposlaništva v Rimu in uslužbencih bolgarske letalske družbe a je nekaj ljudi že pobegnilo čez mejo. V zaporu se je znašel le Sergej Antonov, predsednik bolgarske letalske družbe v Rimu. Celenk Bekir, ki ga je sodnik Martella obtožil, da je plačal atentat, je bil v

nekem sofijskem hotelu. Nadzorovala naj bi ga bolgarska policija, v zadnjih tednih pa je skrivnostno izginil. Zaskrbljenost na Vzhodu je povzročil tudi lanski obisk Janeza Pavla v ječi z atentatorjem Alijem Agco, ki mu je morda zaupal, kar je vedel o organizatorjih atentata. Sodna razprava bo najbrž v tem letu 1985.

O perečih vprašanjih „zelenega otoka“

Irski škofje so na jesenski škofovski konferenci posebno pozorno obravnavali vprašanje brezposelnosti v svoji državi, ki zavzema vedno širše meje. Brezposelnost razbija družine, družbo in moralo tistih ljudi, ki jo morajo prenašati. V zvezi z njo so škofje obsodili napačno vedenje številnih zaposlenih ljudi, ki se vedejo neodgovorno do brezposelnih sodržavljanov.

Mnogi lenarijo na delovnih mestih, malomarno opravljajo zaupano jim delo, nekateri pa celo ponarejajo denar. Vse to škoduje brezposelnim. Podoba prave krščanske družbe se mora kazati v solidarnosti med zaposlenimi in brezposelnimi, so sorojake opomnili njihovi duhovni nadpastirji.

Trije sprejemi

Janez Pavel II. je 24. oktobra 84 sprejel v zasebno avdienco praškega nadškofa kardinala Františka Tomaška in managovskega nadškofa Obanda y Brava. Tomašek je 1984 praznoval že 85-letnico rojstva, pa mora še vedno opravljati zahtevno

službo. Kljub častitljivi starosti še vedno nima pomožnega škofa, ki bi ga razbremenjeval zahtevnih pastirskih opravil in nalog, celo nasprotno: nekdanjemu pomožnemu škofu Kaješanu Matoušku so komunistične oblasti že pred leti prepovedale opravljati škofovsko službo, novega škofa pa v zameno in pomoč doslej še niso imenovali. Večina škofovskih sedežev je v ČSSR še vedno nezasedenih, ker režim ne dovoli imenovanja novih škofov. Vatikanisti domnevajo, da sta se papež in kardinal pogovarjala o teh in drugih perečih vprašanjih življenja in dela Cerkve v ČSSR.

Obando y Bravo pa je po avdienci dal kratko izjavo za Radio Vatikan: „Kot vedno nam je papež priporočil, naj se ukvarjamo z evangelizacijo in katehezo. Vsi poznamo močno papeževo osebnost, ki se zavzema za to, da bi Kristusa poznali in ljubili v vseh državah, zlasti pa še v Nikaragvi.“

Janez Pavel II. je 23. oktobra sprejel na obisk „ad limina“ škofove z Ekvadorja. Obisk pri papežu je bil združen tudi z udeležbo na slovesni razglasitvi njihovega rojaka Miguela Febresa Cordera za svetnika. Papež je škofom priporočil, naj nadaljujejo delo evangelizacije po smernicah konference v Puebli, pozorni pa naj bodo zlasti na ljudske oblike pobožnosti in versko vzgojo. Pohvalil je prizadevanja Cerkve v Ekvadorju za ohranitev svobodnega delovanja katoliških šol, od osnovnih do univerz. Cerkev naj stoji na strani revnih ljudi in jim služi, saj se njena služba ne istoveti z državnimi nalogami. Dr-

žava mora skrbeti za zagotovitev splošnih dobrin, Cerkev pa vodi ljudi k odrešenju.

Umor poljskega duhovnika Popieluszka

19. oktobra 1984 so poljskega duhovnika Jerzyja Popieluszka, ki je deloval v cerkvi sv. Stanislava Kostke v Varšavi, ugrabili 3 funkcionarji službe za notranje zadeve, ga grozno mučili in nato vrgli v reko. Potapljači so našli njegovo truplo v vodnem zbiralniku pri Wrocklawu na Severu Poljske. 37-letni Popieluszko je bil posvečen 1972. Kot dušni pastir med delavci jeklarne „Huta Warszawa“ se je močno zblížal in spoprijateljil z njimi in s člani Solidarnosti in jim v težkih trenutkih stal ob strani. Njegova župnija sv. Stanislava Kostke v Varšavi je postala znamenje upanja za trpeči in svobodeželjni poljski narod. Pri njem so se zbirali tako delavci kot izobraženci. Tisoči so pri njegovih mašah poslušali njegove ognjevite govore, v katerih je poudarjal, da so „poteptane vrednote“, vrednote svobode, miru in resnice, ljudem tako potrebne kot „voda, zrak in kruh“. Ugrabitev, mučenje in umor priljubljenega duhovnika je sprožil silno ogorčenje po vsej Poljski in v mednarodni javnosti.

Dekani ljubljanske nadškofije so na svojem rednem sestanku 2. XI. 84. dali pobudo, naj bi tudi Cerkev na Slovenskem izrazila bratsko sočutje Cerkvi na Poljskem ob zločinskem umoru duhovnika. Tako je ljubljanski nadškof šuštar poslal poljskemu pri-

masu kardinalu Glempu naslednjo brzojavko:

„Cerkve na Slovenskem (Jugoslavija) globoko sočustvuje z vami ob krutem umoru duhovnika Jerzyja Popieluszka ter moli in prosi božje pomoči za Poljsko.“

Opozorilo temeljnim občestvom

Papež Janez Pavel II. je pri avdienci za udeležence seje kongregacije za duhovnike, ki so v Vatikanu 20. oktobra razpravljali o „Dušnem pastirstvu v mestnih župnijah“, strogo opomnil pred nevarnostmi izkrivljenja iz prave smeri zlasti v Južni Ameriki zelo razširjenih temeljnih občestev. Ta so sicer lahko zelo koristna, vendar se duhovniki ne smejo prepustiti prevari, da lahko nadomestijo župnije.

Temeljna občestva se v južnoameriški Cerkvi zlasti navdihujejo pri teologiji osvoboditve, ki jo je v nekaterih točkah obsodila zadnja listina vatikanske kongregacije za verski nauk. Pogosto nadomeščajo župnije po evropskem vzorcu, vendar pomenijo hkrati neko njihovo nasprotje.

Janez Pavel II. je v govoru opozoril na nepogrešljivo vlogo župnij kot „prvih šol vere za družinami“ in nujno potrebo, da se v župnijah sprožijo nove misijske moči, ki bodo pomagale katehizirati brezbrizne in od Cerkve oddaljene ljudi. Kljub resničnim ali domnevnim krizam ostaja župnija po paževem prepričanju ustanova, ki jo je treba obvarovati kot normalno in prednostno obliko dušnega pastirstva.

Kaj je morala?

Tudi v naši družbi, ki je organizirana po načelih marksizma ali tako imenovanega znanstvenega socializma, se začanja opozarjati na pomen morale in potrebo po njeni krepitvi. To pa je vredno vse pozornosti najprej zato, ker so skupne moralne vrednote dobro izhodišče za skupno delovanje in dialog, drugič pa tudi zato, ker marksizem kot „znanstveni socializem“ morali navadno ni posvečal veliko pozornosti. Marksistični teoretiki, predvsem oni sovjetskega kova so imeli moralo redno za nemočno ideologijo. Izvor moralnih dolžnosti so iskali v družbenih potrebah: kar je za družbo koristno, se posameznikom prikazuje kot nekakšen višji ukaz. Moralne ideale bi torej uresničili s korenitimi družbenimi spremembami, z revolucijo. Predvsem pa marksisti radi kritizirajo misel na trajna in vse zavezujoča, brezpogojna moralna načela, posebno takrat, če ta načela postavljajo pod vprašaj revolucijo in z njo povezano nasilje. Zelo razvidno je to povedal že Lenin: „Pravimo, da je naša morala popolnoma podrejena interesom razrednega boja proletariata. Naša morala izvira iz interesov razrednega boja proletariata.“ V okviru takih načel pa morala nima več nobene prave vloge. V imenu svoje vesti, v imenu morale

se ne moreš upreti revolucionarnemu nasilju in ne politiki, ki razredni boj vodi. Posledica tega je bilo tisto, kar je že pred časom pokojni J. Potrč imenoval „obžalovanja vredno zgodovinsko dejstvo, da je bilo v socializmu to vprašanje (vloge in mesta osebnosti v skupnosti) hudo zapostavljeno, da je bila osebnost v praksi neusmiljeno teptana in poniževana, etika zreducirana na par fraz o posebni obliki družbene zavesti. Politika je absorbirala vse stranj danes tako zelo diferenciranega družbenega življenja, državopolitični aparat je postal vsemogočni oblastnik, nezmožljivi in najvišji sodnik nad resnico in zmoto“.

Med tem so se stvari začele spreminjati. Upoštevanje človeka kot svobodne in odgovorne osebe je pripeljalo do upoštevanja človekove vesti. Svobodni ljudje morajo biti odgovorni. Namesto zunanje policijske prisile mora stopiti notranja „prisila“, ki ravno ni prisila, ampak je s svobodo popolnoma združljiva zavest odgovornosti. Zato pa je treba moralo ustrezno pojmovati. Kaj je morala?

Morala je zavest o človekovih dolžnostih in odgovornostih. Moralni človek ve, da ni vse, kar lahko naredi, enako dobro in prav. Zna in hoče razlikovati med dobrim in zlim, med tem, kar je prav,

in tistim, kar ni prav. Pri tem pa tudi ve da o pravšnjosti svojih dejanj ne more poljubno odločati, da nad dobrim in zlim človek ni gospodar. Ni človek tisti, ki meri in ocenjuje moralo, ampak morala meri in ocenjuje človeka. Prisluhniti mora svoji vesti, moralni zavesti, se pravi svoji pameti. Pri tem ni odločilno, ali mu je kaka dolžnost vseč ali ne. Načelo ugodja ni moralno načelo. Prav tako ne načelo gmotne koristi ali poslovne, družbene uspešnosti, kariere. Delati je treba to, kar mi pamet pove, da je dobro in prav, ne glede na trenutno ugodje ali korist.

Zato pravimo, da so moralna načela brezpogojna. Človek je brezpogojno dolžan biti moralen. Če ni, je kriv. Moralna krivda pa je največja škoda, ki jo človek lahko utрпи. To je teptanje človekovega dostojanstva, kvalitete njegove človeškosti. Moralna vrednost ali kvaliteta nekega življenja je najvišja vrednost. To misel srečamo že pri starih grških modrijanih, ki so radi ponavljali, da „ni najbolj nesrečen tisti človek, ki krivico trpi, marveč tisti, ki krivico dela“. Isto misel srečamo v evangeliju: „Kaj pomaga človeku, če si pridobi ves svet, svojo dušo pa pogubi“ (Mt 16, 26).

Če so moralna načela brezpogojna, jih ne morejo razveljaviti nobene okoliščine in nobene koristi, tudi korist revolucije ali razrednega boja ne. Cilj ne posvečuje sredstev. Tudi za dosego najbolj

vzvišenega cilja ne smem uporabiti nepoštenega, zločinskega sredstva. Ni dovoljeno npr. z mučenjem izsiliti koristne podatke ali priznanja, ni dovoljeno nedolžnega človeka po krivem ovaditi okupatorju, da bi se ta nato s svojim ravnanjem pri ljudeh še bolj zameril, ni dovoljeno ubiti nasprotnika samo zato, ker je nasprotnik itd. V tem pogledu je sicer treba priznati, da so lahko posamični primeri zelo zamotani in ni vedno lahko ugotoviti, kaj je prav in kaj ni. Toda načelo, da morebitni dober cilj ne more opravičiti nobenega slabega, zlega postopka ali sredstva, ostane nedotaknjeno. Kajti z brezpogojnostjo svojih načel ali vrednot morala stoji in pade. Kdor moralna pravila upošteva samo tako dolgo, dokler mu to nese, je čisto preprost računar, ne pa moralen človek. Kar zahteva moralna zavest, je treba narediti, tudi če to stane življenje. Zato tudi govorimo o moralnih vrednotah. Mislimo namreč na kvaliteto dejanj, ki so tako dobra, da so vredna, da jih naredimo. Ne zato, ker se samo splačajo (prej ali slej obrestujejo in poplačajo), ampak ker je biti dober, pošten, resnicoljuben, delaven, odgovoren, nepristranski itd. kvaliteta, ki jo zahteva dostojanstvo človeškosti kot take.

Jasno je, da morala poudarja pomen človeka kot posameznika, saj postavlja za vodilo njegovega dejanja njegovo vest. Ta pa ne trpi nobenega nasilja ali pritiska,

saj je moralno samo tisto dejanje, za katerega se po svoji vesti, ne glede na ugodje ali korist, svobodno odločim. Moralen človek je samostojen in svoboden. Diktature, totalitarni ali avtoritarni režimi razumljivo morale ne podpirajo in moralne zavesti svojih članov ne krepijo, saj se moralno zaveden človek ne da manipulirati in ga ni mogoče premamiti z nobenimi gmotnimi ugodnostmi ali položajem. Nasprotno pa vsaka volja po demokratizaciji moralnost podpira

in z njo računa. Nobenega dvoma ni, da so lahko samo moralni ljudje dosledni demokrati. Zato je tudi naša demokratizacija usodno povezana s krepitvijo zavesti o moralnih vrednotah (poštenja, odgovornosti, medsebojnega spoštovanja, nepristranosti, resnicoljubnosti), v pozivu h krepitvi moralnosti pa lahko vidimo izraz volje po njej. Če le govorimo o morali v istem pomenu besede.

(Družina 41/1984)

Ali sta vera in morala povezani?

Ne samo odnos vere do znanosti, tudi zveza med vero in moralo je pri nas dostikrat postavljena v ospredje. Tisti, ki sodijo, da je vera tako tesno povezana z moralo, da brez vere v Boga ni mogoče biti moralen, skoraj ne verjamejo, da bi docela neverujoč človek, ateist lahko bil vendar resnično moralen človek. Drugi pa spet pravijo, da je samo ateistična morala človeka res vredna: človek naj si pravila in norme svojega življenja določa sam, v moči in imenu svojega razuma in svobode. Verniku, ki si prizadeva živeti „po božjih zapovedih“, očitajo, da je hlapec nekega umišljenega gospodarja. Če se povrh še veseli „plačila v nebesih“, pa ga imajo naravnost za nemoralnega špekulanta, ki dela dobro samo zato, ker računa, da se mu

bo nekoč to obrestovalo.

Če se zaenkrat ustavimo pri vprašanju, kako je s povezanostjo moralnosti in vernosti, potem začnimo pri najbolj preprostem dejstvu. Med nami živijo neverujoči, med katerimi so izrazito moralni ljudje. Pri tem še posebno mislim na tiste, ki se nočejo zadovoljiti samo s povprečno moralnostjo, temveč so v življenju zaradi doslednosti in neomajne zvestobe moralnim načelom nepristranosti, pravičnosti in poštenosti morali tudi že kaj pretrpeti. Kdor pa se v življenju izpostavi in zavestno postavi na kocko svojo kariero ali že dosežen položaj, čisto preprosto zato, ker čuti, da se ne more strinjati z družbeno avtoriteto ali okoljem, je prav gotovo izpričal visoko stopnjo moralnosti. Ob preiz-

kušnjah, nerazumevanju okolja in drugih neprijetnih posledicah, ki smo jih zavestno vzeli nase, ko smo dosledno ravnali po svoji vesti, smo naredili iz morale zrelosti izpit. In mnogi so ga naredili. Ker pa so med njimi neverujoči enakopravno zastopani in ker proti dejstvu ni dokaza, je jasno, da nima vernik nobene pravice odrediti moralnosti neverujočemu samo zato, ker je ta ateist.

Toda sadove tega opažanja je treba še poglobiti. V zgodovini je bila morala praviloma povezana z religijo, vendar ne vedno. Poganskim bogovom so na primer njihovi častilci pripisovali celo zelo nemoralna dejanja (ugrabitve, nasilje, zvijače, laži). Šele z vero v enega Boga sta se vernost in moralnost tako tesno povezali, da je bila misel o ateistih, ki bi lahko bili moralni (pojavi se je v 17. stoletju), takrat naravnost pohujšljiva.

Zavest, da ni vse, kar lahko naredim, enako dobro, da vsega, kar bi mogel, ne smem narediti, vcepimo človeku med njegovo vzgojo, a to nam narekuje tudi pamet. V naši kulturi so še vedno živi nekateri krščanski ideali in jih zato sprejemajo tudi mnogi, ki se drugače nimajo več za kristjane. Toda moralen v polnem pomenu besede postane človek takrat, ko se zave, da je biti moralen njegova najvišja dolžnost, ali drugače povedano, da je moralno življenje najvišja vrednota in da torej moralno slabih dejanj ne sme storiti

niti za ceno svojega življenja, saj je življenje manjša vrednota kot moralnost. Na to mislimo, ko rečemo, da so moralna načela brezpogojna ali absolutna. Nad tem, kaj je dobro ali prav in kaj ni, človek nima oblasti. Kaj je prav in kaj ni, o tem ne odloča človek. Tudi ne odloča o tem družba, ker bi v tem primeru bil posameznik družbi podrejen. Zato povezujemo moralno in vero. Brezpogojnost moralnih ukazov je namreč za mnoge najvišji dokaz, da Bog je, ker je to najbolj neposredno izkustvo, da je nekaj nad človekom, saj ne sodi človek morale, temveč morala sodi človeka.

V brezpogojnosti ukazov moralne zavesti lahko prepoznamo glas samega Boga, le da je treba dodati, da ga lahko sliši tudi človek, ki Boga izrečno ne priznava. Izrečna vera v Boga torej ni osnova za moralo, pač pa je obratno lahko izkustvo brezpogojnosti moralnih vrednot in moralne odgovornosti osnova ali izhodišče za vero v Boga. Še več. Moralnost je celo preizkusni kamen pristnosti vere. Upravičeno bi namreč lahko dvomili o pristnosti vere, ki ne bi prav nič vplivala na človekovo ravnanje.

Brepogojnost moralnega ukaza in njegove obveznosti ima torej (teoretično) v Bogu svoje najvišje pojasnilo in potrdilo. Vendar pa se lahko (praktično) po njem ravnajo tudi tisti, ki takega pojasnila in potrdila ne sprejemajo. Zato je normalno, da srečujemo tudi neverujoče, ki jim je življenje po

moralnih načelih prva življenjska skrb. Verni in neverujoči imamo lahko potemtakem mnogo skupnih moralnih vrednot, obojni lahko vemo za številna enaka moralna načela, tudi če si jih osvetljujemo in pojasnjujemo vsak po svoje.

Razne raziskave in ankete pa so pokazale, da je vera v Boga morali v močno oporo. Ne kakor da bi bili verni moralni samo zaradi plačila, ki ga pričakujejo, ali iz strahu pred kaznijo. Verni tudi vemo, da nam naš Bog ničesar ne nalaga

od zunaj ali od zgoraj. Moralna dolžnost je zapisana v našo pamet in v naše srce. Bog nam govori po naši odgovornosti za druge ljudi ter po našem čutu za poštenost in pravičnost. Zato verni človek tako imenovanih božjih zapovedi ne doživlja kot zunanji ukaz ali celo nasilje nad svojo svobodo in dostojanstvom, temveč ravno kot zahtevo tega dostojanstva in te razumne svobode, če se le-ta noče spriditi v samovoljo.

(Družina 42/1984)

*Za mladino
za mladino*

ŠEPETANJE NA PLAŽI

Spet sem na morju. Čudovito je. Uživam v plavanju in v igrah na plaži. Zadovoljen sem. Naš župnik nam je rekel, naj se poleti temeljito odpočijemo, naplavamo in nasončimo. Vsa narava je božji dar nam ljudem. Tako sem nekega dne ležal na soncu in gledal jadrnice, ki so tiho polzele po zalivu. Tišino

so večkrat prekinili kamikaze. Tako smo imenovali hitre gliserje, ki so s strašnim truščem vzvalovali morje čisto blizu plaže. Ko je zadeva odropotala mimo, spet spustim glavo na pesek in uživam. Okrog mene so na soncu moji novi prijatelji, sami fantje iz obmorskega mesta. Eden izmed njih

— Aldo — me je nenadoma vprašal:

„Tonček, kaj pa si se tako zamislil?“

„Mislil sem na to, kako je Bog dobro naredil, ko je ustvaril sonce in morje,“ sem mu odgovoril.

Aldo me je začudeno pogledal in skomignil z rameni:

„Ali ti tudi na plaži misliš na Boga?“

„Da,“ sem odgovoril, čeprav sem večkrat mislil tudi na kaj drugega.

„Vedel sem, da si scrkljanček,“ je dejal Aldo.

„Zakaj?“ sem ga vprašal.

„Scrkljančki gredo vsak dan v cerkev, dvakrat na dan molijo, vsako soboto gredo k spovedi in nič ne znajo,“ je trdil Aldo.

„Ti pa nisi mamin sinek, kaj?“ sem jaz vprašal njega.

Nalašč se nisem hotel razjeziti ali ga užaliti. Leto dni starejši je od mene, saj je že dopolnil petnajst let.

„Kje sem že jaz od maminega sinčka!“ je dejal. „Sicer pa tebi se ne spleča razlagati, ker bi tako vse izklepetal mami.“

„Joj, kako se važiš, lani pa si še bil ministrant,“ sem se spomnil, kako se je med lanskimi počitnicami še oblačil v ministrantsko obleko in nosil svečo v procesiji.

On pa se je držal še bolj važno in skrivnostno.

„Vidiš, Tonček, to je že zdavnaj za nami. Nismo več majhni otroci. Ti pa celo na plaži ponavljaš, kar si se naučil pri verouku.“

Začel se je smejati.

Obrnil sem se na drugo stran in se spet nastavil soncu.

Zvečer me je Aldo vzel s seboj v mesto. Pridružil se nama je njegov kolega Milko. Sprehajali smo se med turisti in domačini, ki so hodili po glavni ulici. Milko je imel v žepu škatlo cigaret in je važno ponujal obema. Meni se je vse skupaj zdelo smešno, Aldo pa je razlagal Milku:

„Nikar mu ne ponujaj, ta se še drži mamice za kiklo. Lahko bi se zadušil, če bi pošteno potegnil dim.“

Oba sta prižgala, toda hkrati sta se začela umikati iz najbolj osvetljenega dela ulice, kakor bi iskala zavetje v zelenju majhnega parka. Sedaj sem ju vprašal:

„Kaj se pa skrivata? Ali se koga bojita?“

Milko je priznal:

„Ko bi me dobil moj stari, bi me neusmiljeno naklestil. Zelo starokopiten je.“

„Mene bi pa moj pustil na miru,“ sem dejal. „Samo smejal bi se mi. Zato tudi ne kadim.“

Čudila sta se, zato sem jima moral povedati, kako sem lansko zimo začel kaditi. Očku sem vzel cigareto in jo prižgal. Videl me je, pa ni nič rekel. Čudno se mi je zdelo, zakaj se ni jezil, on pa je molčal. Ko sem pokadil in odvrigel čik, mi je očka ponudil drugo cigareto. Jaz pa sem imel čudno grenka usta in popolno zmešnjavo v želodcu. Nisem hotel vzeti.

„Prepričan sem,“ sem dejal Al-

du in Milku, „da kadita samo zato, ker vama starši prepovedujejo. Mislita, da bosta tako bolj važna. Cigarete pa so vama prav tako grenke in pekoče, kakor je bila tista prva meni. Pa kljub temu kadita, ker mislita, da sta tako bolj podobna odraslim. Potem pa bosta šla na sladoled, da bosta sprala slab okus po tobaku.“

Najbrž sem imel prav, ker ni sta rekla ničesar. Res pa je tudi, da po cigareti prija sladoled. Jaz ga imam rad tudi brez cigaret.

Drugi večer sta začela Aldo in Milko nekaj šepetati. Zelo skrivnostna sta bila kot nekakšna zatrotnika. Nato smo skupaj šli do neke klopce v parku. Tam so sedela dekleta. One so še naprej sedele, mi pa smo stali okrog njih. Aldo se je začel važiti in pripovedovati vice. Ker je že velik, misli, da je kakšna filmska zvezda. Najbrž mislijo tako tudi dekleta, ker se hihitajo, kadar govori neumnosti. Nato smo se skupaj sprehajali po obali. Nič posebnega nismo govorili, toda Aldo je bil strašno navdušen in je še dolgo govoril o tem sprehodu. Naslednjega dne sem ga videl, kako se je žogal z eno od tistih punc. Menda ji je bilo ime Marta. Prav nič lepo se ni obnašal, ona pa mu ni rekla ničesar. Najbrž se je bala, da jo bo ozmerjal z dojenčkom.

Takoj sem razumel, za kaj gre, ker nam je naš župnik prav letos spomladi govoril, kako se moramo obnašati do deklet.

Potem je Milko prinesel Aldo

nekakšen roman, ki je bil zelo nedostojen. Skupaj sta ga prebirala na plaži in se glasno smejala. Molčal sem. Ko pa sem se jima približal, mi je Aldo rekel:

„To ni zate, ker bi potem moral k spovedi. Ti še ne veš, kaj je življenje.“

„Ph!“ sem odmahnil, „o teh stvarih imam še bolj zanimive knjige, ki vse opisujejo. Ne dam vama jih, ker bi potem seveda šla k spovedi.“

Popoldne smo se žogali v vodi. Marta je bila čisto poleg mene. Videl sem, da se čudi, ker se nisem obnašal kakor Aldo.

V mraku sem šel v cerkev in kupil dve knjižici. „Kdo mi bo povedal resnico“ in „Kdo mi bo odgovoril“, ki sta pred leti izšli v Ljubljani in ju je tu in tam še mogoče dobiti. Ena je namenjena fantom, druga pa dekletom. Tako sem zvečer eno dal Marti, drugo pa Aldu. Malo sem se važil in se delal skrivnostnega, kakor da tega ne sme nihče videti. Oba sta knjižici prav tako skrivnostno spravila in takoj odšla domov, kakor bi nosila ne vem kakšno eksplozivno literaturo.

Drugi dan je Aldo molčal. Čakal je, da ga bom kaj vprašal, jaz pa nalašč nisem hotel. Oba z Marto sta se mi na plaži zdela nekam slabe volje. Posebno Marta me je čudno pogledovala. Prav nič ni vreščala kakor prejšnji večer in se je trudila, da bi bila kar najbolj resna. Tudi Aldo se je drugače obnašal. Ko sva bila sama, mi je dejal:

„Pa ti veš vse tiste stvari, nisi več smrkavec!“

„Kako?“ sem se čudil.

„Daj no,“ se je izmotaval Aldo. „O tisti knjižici ti govorim. Tam notri je opisano prav vse. Povem ti, da še polovico tega nisem vedel. Kdo bi mislil, da duhovniki pišejo take stvari.“

„Torej v redu knjiga, kaj?“ sem rekel.

„Dobra je,“ je rekel, „toda...“

„Saj sem ti rekel, da boš moral k spovedi, ko jo boš prebral.“

Ni priznal. Popoldne pa smo po kopanju šli v veroučno učilnico. Poleti ni verouka in župnik nam je dovolil, da smo včasih udarili kakšno partijo namiznega tenisa.

Nekateri so igrali tudi šah. Tisti dan smo poslušali plošče. Jaz župnika poznam že od lani, Milko, Aldo in Marta pa so se hitro znašli. Bilo je še bolj veselo kakor na plaži. Najstarejši ministrant Jaka pa nas je povabil, naj gremo drugi dan skupaj na izlet. Seveda smo bili koj za to.

S čolnom nas je odpeljal v sednjo vas, kjer so imeli ravno žegnanje. Po maši sva z Jakom še malo poklepetala v zakristiji, ko pa sem šel skozi cerkev, sem imel kaj videti. Moji trije prijatelji s plaže so stali v vrsti pred spovednico in pobožno čakali kakor vsi drugi. Naredil sem se, kakor da jih nisem videl. Živko Kustić

VEROVATI DANES

Nekj mlad fant je zapisal o veri sledeče: „Mislil sem, da je vera le nekaj zunanjega. Človek, ki je molil in prižigal sveče kakemu svetniku ter mnogo govoril o Bogu, je bil zame veren. Potem se mi je zdelo, da sem napredoval. Mislil sem, da je nekdo lahko veren, če je pošten in resno gleda na življenje, pa čeprav ne hodi v cerkev. Mislim, da nikoli nisem izgubil vere. To, kar sem izgubil, ni bila vera. Bilo je preveč površno.“

Tudi meni se zdi, da mi mladi gledamo na vero samo kot na neko tradicijo, katere se na žalost ne moremo iznebiti. Mnogim je breme, kj so jim ga naložili starši in katerega morajo proti lastni volji

nositi. To ni vera, vsaj ne taka, kakršna bi morala biti.

Neki duhovnik, ki je veliko delal za mladino, je rekel, da kdor veruje samo zato, ker je treba v nekaj verovati, je bolj brezveren kot tisti, ki dvomi, ker bi rad bolje doumel. Morda si tudi na sebi opazil ali opazila kaj podobnega. Tudi to je napredek. Smeš imeti dvome, dvomi so iskanje, in če iščeš, ti bo tudi Bog pomagal.

Še nekaj! Mnogo mladih ne zanika Jezusa ali Boga, zaničuje pa tiste ljudi, ki o Bogu govore, ne izpolnjujejo pa njegovih zapovedi, n. pr. o ljubezni do bližnjega.

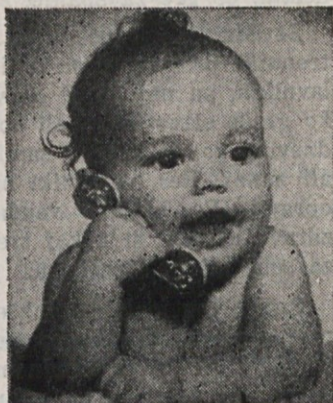
Vera je božji dar, da jo, komur On hoče. Išči ga in prosi ga zanjo. Ne bo te razočaral.

Lojze Lavrič ml.

v družini

PROSTI ČAS

Če se vsaj malo spomnimo, koliko problemov in nalog srečujejo poročeni v svojem življenju, nam ne bo težko razumeti, kako so večkrat obremenjeni, zaposleni, pa zato tudi utrujeni in včasih kar na robu moči. S številom otrok se vsa ta teža, ki jo je treba iz dneva v dan nositi, še povečuje. Zato mož in žena nujno potrebujeta za zdravje duha in telesa — prosti čas. Bistvo in smisel prostega časa je ta, da je skupaj z delom sodejavniki polne samouresničitve, ki vključuje postopno razkrivanje osebnega dna. Prosti čas torej človeka vrača k samemu sebi, medtem ko prazni čas, se pravi čas iskanja nadomestkov ali časa bega od sebe, človeka razoseblja. A kako ta prosti čas dobiti in kako ga uporabiti? Ena od najpogostejših besed zakoncev ob raznih obveznostih je: „Nimava časa!“ In resga nimata ali ga vsaj nimata veliko na izbiro. Vendar vemo, da so stvari, za katere preprosto čas mora biti. Najprej za jed in spanje, kakorkoli starši mnogokrat tudi spanja nimajo dovolj, a vendar čisto brez njega le niso, ker brez njega ne gre. Tudi časa za drugega in za otroke ne sme tako

manjkati, da se sploh ne bi več pogovarjali.

Tudi prosti čas si je treba priboriti, si ga vstaviti v urnik kot eno važnejših stvari, ki torej nikakor ni razkošje, potrata, ampak nekaj, brez česar se ne dá ne telesno ne duševno ne duhovno zdravo živeti. Morda je še najlepša prilika za prosti čas nedelja, ko tudi službe redno ni ne drugih večjih obveznosti, če si jih sama ne naložita. Zato bi nedelja morala tudi v tem pogledu biti sveta, res predvsem vajina in vajinih otrok.

Gotovo je velika razlika, kako si najdejo prosti čas starši, ki imajo čisto majhne otroke, in tisti, ki imajo predšolske. A tudi med temi je razlika in tistimi, ki imajo šooloobvezne otroke, kaj šele, če so otroci že starejši. Pa vendar bo v vseh okoliščinah nedelja redno

najlepša prilika, da jo prihranita za svoj prosti čas. Prav ljubosumno bi morala nanj paziti, kot to delata, če gre za spanje.

Seveda bo mogoče ujeti krajše trenutke prostega časa tudi ob delavnikih, pa naj bo to ob večerih, ko gredo otroci spat, ali ob popoldnevih, ko se igrajo sami doma ali zunaj. Res, delavniki so polni opravil. Pa bi bilo vendar zelo zdravo utrgati si nekaj trenutkov za sebe ali za sozakonca.

Prosti čas je lahko takšen najprej tako, da človek spremeni način dela. Če je med tednom v tovarni, mu bo delo na vrtu pravi prosti čas, oddih in počitek. Tudi delo v pisarni utruja, sprošča pa kakšno drugačno, domače delo. Če bosta kdaj skupaj sedla in prebrala kakšen odlomek lepe knjige ali članka ter se ob njem pogovorila, vaju bo to zbliževalo in sproščalo. Lepo bo tudi skupaj pogledati kaj na televiziji in presojati vrednost oddaje. Tudi popraviilo te ali one stvarj bo neke vrste prosti čas in oddih, posebej, če bosta tako delo skušala opraviti mirno, brez ihte. V prostem času je tudi prilika za branje in razmišljanje sv. pisma, pa za skupno in osebno molitev. To je prilika za tihe trenutke miru in razmisleka o vajinem življenju v dvoje, o vajinih otrocih ter drugih ljudeh. Če je le malo več časa, je dobro oditi na zrak, v naravo, pa naj bo to z otroki ali sama. Šport vseh vrst bo prav prišel. Prosti čas je tudi lepa prilika za obisk prijatelja,

znanega zakonskega para, bojnega ali starega človeka.

Kadar si nj mogoče priboriti prostega časa v dvoje, je prav, da ob tej ali oni priliki drug drugemu omogočita takšne trenutke tako, da eden prevzame obveznosti ali delo drugega, on pa ta čas uporabi zase kot prosti čas. V tem se kaže velika pozornost in prilagodljivost para, ki spet obema samo koristi. Kakorkoli si je težko priboriti prosti čas — a bi moral biti redno v urnikih poročenih — je zato toliko bolj bogat in se obrestuje. Kaže se kot blagoslov v odnosu med možem in ženo, starši in otroki ter drugimi ljudmi. Sprošča namreč utrujeno telo in duha, a zakonca se tudi laže zavesta navzočnosti Stvarnika časa, Boga. Ne bi smela dovoliti, da vaju preplavlja sodobna civilizacija naglice in živčne zaposlenosti. „Pojdite sami zase na samotni kraj in se nekoliko odpočijte!“ (Mk 6, 3). Te Jezusove besede pre-zaposlenim apostolom veljajo tudi vama, ki nosita leta in leta bremena družinskega življenja.

Izreden prosti čas za vaju je letni dopust. Tudi ta lepi čas prostih dni je treba znati izkoristiti za resničen počitek in pravo sprostitvev. Mnogi mislijo, da je dopust v tem, da se čim dlje vozijo in čim več sveta vidijo. Večkrat se vrnejo bolj utrujeni, kot so bili prej. Gotovo sprememba kraja in podnebja zelo dobro vpliva. Vendar ne pozabite ob času dopusta še posebej na prosti čas, da ga bo dovolj za vaju in za otroke, pa še

za kakšno globlje duhovno in versko doživetje. A tudi na to ne smeta pozabiti, da mora še posebej ob dopustu biti delitev bremen, ki jim ne moreta uiti — na primer skrb za otroke, pa za hrano in podobno — pravično razdeljena med moža in ženo. Pa da naj bi — če tako rečemo — tudi Bog kaj „več dobil“.

Gospod,
skrbel si za počitek apostolov.
Misli tudi na naju!
Včasih se dušiva v opravilih.
Naj ob trenutkih oddiha
tvoj mir lega na naju
in naju ne zapušča
tudi med delom!

Vital Vider

O VERSKEM ŽIVLJENJU IN VERSKI VZGOJI V DRUŽINI

VIII – O individualni otroški verski vzgoji

V otroku se polagoma začenja budit zavest. Naš malček bo polagoma rastel telesno in budil se bo duševno, zavestno. Govoril bo že; ponavljal bo besede, ki jih bo ponovno slišal v družini in jih že začel sestavljati v smiselne stavke.

Nastopila bo za starše nova doba skrbi, pa tudi nov užitek, ko se bodo z otrokom začeli — pogovarjati. Od dne do dne se jim bo duševno razvijal in odkrival nove besedne zveze. Ponavljal bo, kar je že in bo še slišal od mamice, očka, bratcev in sestic, v družinskem okolju.

Naš Slomšek uči: „Starši, učite otroke moliti, zjutraj, zvečer, pred jedjo, po jedi in kadar zvonijo k molitvi. Ako se dete ne nauči moliti od matere in očeta, ne bo prav znal moliti vse svoje življenje.“ Z zvonjenjem k molitvi Slomšek misli predvsem na naše nekdanje trikratno dnevno zvonje-

nje, ko nas je farni zvon vabil zjutraj, opoldne in zvečer k molitvi angelovega češčenja. Dandanašnji je ta prelepa navada odšla skoro popoloma v pozabo.

Starši morajo upoštevati in imeti stalno pred očmi „dvojni tir“ na poti izvrševanja te verske vzgoje. Ena je pot, ki naj vodi otroka k Bogu v njegovem osebnem odnosu do Njega. Druga pa ga mora vključevati v občestveno, skupinsko versko življenje.

Človek mora najti najprej svoj osebni odnos do Boga. Zavesti se mora doživljanja božje navzočnosti pri sebi samem, v trenutkih svojega lastnega osebnega vsakdanjega življenja.

Spominjam se, kako so včasih po naših domovih visele podobe z velikim „božjim očesom“; tudi podobice so nam delili slične. „Božje oko“ — ki vse vidi, ki je povsod navzoče med nami, pri vsakem izmed nas, pri vsakem

našem dejanju. Kajti Bog nas ima rad in hoče biti vedno pri nas, če le tudi mi hočemo biti z Njim, da nam je v pomoč.

Seveda pa velja tudi še druga plat te slike, ki nas uči, kakor pravi Slomšek: „Bog vse vidi, Bog vse ve; greh se delati ne sme.“

Kakor si stari prizadevajo, da s svojo lastno osebno, modro in trezno, ne „slepo“ dobroto navezujejo otroka nase, prav tako mu morajo tudi vcepljati zavest božje Dobrote in Ljubezni, ki je vedno z nami in nam vedno želi in deli dobro.

Morda bo težka, a vendar z ljubeznijo in potrpežljivostjo dosegljiva naloga, da se bo otrok navajal k zavesti stalne božje pričujočnosti, da se bo privajal k zavesti odnosa do Njega, k „pogovoru z Bogom“ — saj prav to je molitev!...

Vzemimo primer, da bo očka, recimo, moral na potovanje. Mati bo otroku pomagala, da se bo ob spominu nanj obrnil na Boga in ga prosil: „O Bog, varuj našega očka, da se bo srečno vrnil domov!“ Ali: bratec je zbolel in poklicali so zdravnika. Navajali bomo otroka, da se bo ob taki priložnosti spominjal in se obračal na Boga, si govoril ter prosil: „Dobri Bog, ki nas imaš rad, daj, da bo moj bratec spet zdrav!“

Ali se bo morda sam čez dan kakor kolj že kaj malega pregrešil in se „zavedel“, da ni bilo prav, kar je storil. In bo zvečer z mamičino pomočjo pred spa-

njem premislil in govoril: „Veš, Bog, danes sem pa užalostil očka (mamico). ker sem to in to storil (ali opustil). Tudi Tebe sem razžalil, ko me imaš tako rad! Pa ne bodi hud! In pomagaj mi, da bom jutri bolj priden in ne bom več kaj takega storil.“

Takšni in podobni dogodki se bodo vrstili dnevno. In naloga staršev bo, da otroka z dobroto in ljubeznijo navajajo k zavesti, da ni bilo prav, kar je storil, in na „obračun z Bogom“.

Zatorej bo tudi osebna molitev zjutraj in zvečer „dobila svoj smisel“! Kajti otrok si bo ob izgovarjanju besed predstavljal, na koga in čemu se obrača s svojo molitvijo, bodiši v prošnjo ali zahvalo.

Starši bodo otroka poučili, da mu je dobri Bog poslal za vse življenje angela varuha, ki ga bo spremljal kot najboljši prijatelj in ga varoval pred hudim in pred grehom. Morda bo ob postelji tudi visela njegova podoba in se bo tako zjutraj in zvečer obračal z molitvico nanj.

In ob mamičinem opozorilu ter ob pogledu na sliko se bo kmalu polagoma začel zavedati, kaj pomenijo besede, ki jih bo zjutraj izgovarjal: „Sveti angel, varuh moj, bodi vedno ti z menoj! Stoj mi noč in dan ob strani, vsega hudega me brani!...“ To izgovarjanje ne bo več, mrtvo brbljanje v razmišljenosti ali kakor „navijanje kasete“...

Kako vitalne, življenjsko važne pomembnosti je takšna navada,

če jo je otrok iz svojega detinstva in otroštva od staršev ponesel v življenje!

Ko bo stopil na tamostojno življenjsko pot, bo že znal v vsem svojem vsakdanjem življenju vsak svoj pomembnejši korak presojeti „pod vidikom večnosti“, v zavesti božje pričujočnosti. Blagor otroku, če je takšno dediščino ponesel od svojih staršev v življenje! In — kako vse drugače bi bilo dandanašnji na svetu, ko bi vsaj malce več te zavesti vladalo v ljudeh!

Otrok nam naglo odrašča in se telesno in duševno prav tako naglo razvija. Iz podzavesti mu duševno življenje prihaja v zavest. Po zgledu staršev in iz družinskega okolja priččenja spoznavati, kaj je prav in kaj ne. Kaj je dobro in kaj je slabo. Pričenjal se bo držati mamičinih in očkovih navodil tudi v njuni odsotnosti in se pričel zavedati, če bo storil kaj narobe. Zbudjati se mu bo ob skrbni vzgoji pričenjala — vest. Začel bo sam „presojeti“, kaj je dobro in kaj ne. V tej dobi je posebno važna pravičnost, odkritost in poštenost staršev. Pozornost tudi v malenkostnih priložnostih!

Pomislimo, kako bo n. pr. vplivalo na otroka in se mu vtisnilo v spomin, če bo pozvonil domači zvonec; očka se bo skrtil in mamica bo pa prišlecuro razložila, da — „očka ni doma“!...

So to morda „malenkosti“; a kako močno utegnejo vplivati na otrokovo življenje!

Otroka morajo starši pričeti vzgajati v zavesti, da je „zjutraj prejel dan iz rok božjih, in Mu ga mora zvečer — z obračunom — spet vrniti!“

Tako bo polagoma „doumel“ globlji smisel besed, ko bo zjutraj molil: „Tebe ljubim, Stvarnik moj, ki si ohranil me nocoj; tebi delo posvetim, dušo in telo izročim.“

In takisto bo zvečer, „ob vračanju preteklega dneva Bogu“, ob zavesti svojega dnevnega delovanja in vedenja iskreno izpovedal: „O Jezus, blagoslovi me, odpusti grehe moje; po svoji ljubi Materi me sprejmi v srce svoje! Naj v tvojem svetem varstvu spim, v ljubezni tvoji se zbudim!...“

K vrednosti in pomembnosti teh in sorodnih ter splošno vseh „molitvenih obrazcev“, ki se jih človek že kot otrok nauči na pamet in jih ponese s sabo v življenje, opozarjamo bravece, da z vso pozornostjo preberó članek „Molitveni obrazci“, ki nam ga je v lanski februarški številki „Duhovnega življenja“ napisal naš metropolit, nadškof dr. Alojzij Šuštar (na str. 80).

Polagoma se bo otrok tudi ob materini pomoči zvečer naučil premišljevat, kaj je čez dan dobrega storil. Učil se bo izpraševanja vesti. Z materino pomočjo se bo za dobra dela in prejete dobrote Bogu zahvalil in se pokesal za slaba z obljubo, da se hoče jutri poboljšati. Morda bo težka ta naloga za mamico! A v svoji ljubezni in zaupanju v božjo po-

moč bo zmogla vse! Stari Grki so že stoletja pred Kristusom imeli na svojem templju v Delfih napis: Spoznaj samega sebe! Nas pa po Jezusu uči sv. Cerkev o — izpraševanju vesti!

Še eno važno sredstvo za osebno otrokovo versko vzgojo, za njegov osebni odnos do Boga naj omenimo in posebej položimo na srce vernim in vestnim staršem!

Ko se otrok pričjenja zavedati, ko že govori in razumeva, kar mu govorimo, je prav in koristno, da ga pričenjamo voditi v cerkev; in to kadar ni v njej bogoslužja, da je prazna. Saj ga bomo že mnogo preje ne le „vodili“, ampak tudi še „nosili“ tja, zlasti k maši, da bomo sami lahko izpolnili svojo nedeljsko dolžnost. A zanj bo pa izredno važno, če ga bosta oče in mati spremljala v božji hram, kadar ne bo bogoslužnih obredov, da bodo lahko nemo teno obiskali oltar s Križanim. Tedaj bo najlepša priložnost, da mu bodo v najpreprostejši in otroku najdostopnejši obliki govorili o Jezusu — Odrešeniku in križ v cerkvi navezali na domači križ v bogkovem kotu. In povedli ga bodo do tabernaklja ter mu govorili o Najsvetejšem, o sv. Evharistiji, o Jezusovi pričujočnosti v sv. Hostiji.

In še se bodo ustavili pred oltarjem ali kipom Matere božje, pred podobo naše milostne brezjanske Marije Pomagaj, h kateri se tudi doma zvečer pred spanjem v družini zbirajo k skupni molitvi v obednici ali spalnici.

In potem bodo starši vodili otroka k maši. Razlagali mu bodo polagoma najvažnejša dogajanja v sv. bogoslužnem opravilu. Ob navzočnosti Jezusa v sv. Evharistiji ga bodo polagoma **navajali** k prošnjam navzočemu Jezusu na oltarju, k intimnemu, osebnemu odnosu do Boga... Težka naloga! A Bog bo navzoč in bo obsipal skrbnega očeta in ljubečo mater s svojo milostjo razsvetljenja. Saj Bog sam najbolj ve in razume, da pri tem prizadevanju ne gre samo za „pouk“ Kristusovega nauka, ampak za „doživljanje“ Kristusove pričujočnosti!

In če se sami v svoji vernosti zavedamo in doživljamo pomembnost takega uvajanja otroka v osebni odnos do božje pričujočnosti, nam nobena žrtev ne bo prevelika in se nam bo nudilo nešteto možnosti pri vsakem vsakdanjem koraku.

Iz revije „Cerkev v sedanjem svetu“ 1983/št. 5-6 povzemamo na strani 90 iz ankete Darjane Toman zelo zanimiv odgovor, ki ga je na vprašanje „S čim ste v družini otroku skušali zbuditi verski čut?“ dala mati z besedami:

„Začelo se je ob rojstvu, ko sem otroka prvič pokrižala na čelu. Srečna sem bila, ko je začel sam odgovarjati ‚Amen‘. Potem smo se učili prvih molitev, hodili skupaj v cerkev in se veliko pogovarjali posebno ob praznikih.

Smo družina s petimi otroki. Nekaj jih je že skoraj odraslih, nekaj pa šoloobveznih. Otrokom sem skušala zbuditi verski čut že

v zibelki. Po nekaj mesecih je otrok začel opazovati in posnemati sklepanje rok. Da sva se z možem lahko skupaj udeležila nedeljske maše, sva morala vzeti tega, nekaj mesecev starega otroka sabo v cerkev. Sprva je samo gledal in opazoval, kasneje pa je že spraševal. Morala sva se ustaviti, razmisliti, razložiti. Otrokom sva skušala zbuditi verski čut s pogovorom o Bogu, da so otroci kmašu začutili, da je Bog del naše družine; potem pa še s prišrčno otroško molitvijo — prosilno in zahvalno ter z zgledom.“

Vsa prizadevanja za versko ozračje v družini je neka mati v anketi izrazila s spoznanjem, „ki je njeno življenjsko vodilo, da je življenje enkratno (ni popravnih izpitov) in zato mora biti posvečeno“.

In tako nam je tudi razumljiva beseda o „cilju vzgoje“, ki jo je napisal istotam Fr. Kramberger (na str. 44): „(Cilj vzgoje je) vzgajati zrelega, samostojnega in odgovornega človeka, ki bo z gotovostjo in jasnostjo vedel, čemu živi in zakaj tako dela.“

Božidar Bajuk

LUSH GJERGJI

MATI TEREZIJA

DRUŽINA IN POREKLO

„Jabolko ne pade daleč od drevesa,“ pravi pregovor. Če hočemo razumeti življenje nekoga, je pametno začeti pri korenini drevesa, iz katere izvira. Dokler je poganjek majhen, nebogljen in se ne razraste, dokler ne požene vej proti nebu, človek ne more v njem odkriti prave veličine, ki jo skriva v sebi. Pogosto ne preostane drugega kot potrpežljivo čakanje. Velikansko deblo nastane počasi, brez nenadnih preskokov, potrpežljivo kljubuje vetrovom in nevihtam, mrazu in toči.

Tudi življenjski razvoj Ganxhe Agneze Bojaxhiu (Gondže Bojadžiju) dokazuje, da je to res. Za njeno veličino se moremo zahvaliti zdravi korenini rodu Bojaxhiu, v katerem se je 27. avgusta 1910 rodila.

Kdo so bili Bojaxhijevi? Od kod izvirajo? Kaj je Mati Terezija od svojih prednikov neodtujljivo podedovala?

Izvor družine Bojaxhiu

Da bi prišel do točnih in izčrpnih podatkov o družini Matere Terezije, o njenem otroštvu in živ-

ljenju, sem za nekaj dni obiskal v Palermu (Italija) njenega brata Lazarja Bojaxhiu, ki je bil takrat, ko sem knjigo pisal, poleg Matere Terezije edini še živeči član družine (umrl je maja 1981).

Lazar takole pripoveduje o izvoru njihove družine:

„Gotovo je, da izhajamo iz Prizrena. Ko sem bil v Skadru, sem tam videl ulico Bojaxhijevih. Nekaj sorodnikov je ostalo v Prizrenu, drugi so se razkropili po raznih krajih, npr. v Skopje... Naša družina je bila vedno prepričana, da smo iz Prizrena.“

Skopje je bilo v tem času znano trgovsko središče.

Lazar pripoveduje: „Naš župnik je pripovedoval, da je naš oče takoj po prihodu v Skopje kupil hišo. Naša babica — očetova mati — Cecilija in ded Lazar — očetov o-

če — sta bila trgovca. Imeli so veliko denarja.“

To je bila torej družina s starim trgovskim izročilom.

Kole Bojaxhin — oče Matere Terezije

Kolë (Nikola) Bojaxhiu je nadaljeval trgovsko izročilo svojega rodu. O tem njegov sin Lazar pripoveduje: „Moj oče Nikola je bil znan trgovec. S prijateljem sta imela gradbeno podjetje v Skopju, ki je tudi zelo uspešno poslovalo. Uspel je kupiti nekaj hiš in vil. V eni teh smo tudi mi stanovali. Do njegove smrti smo živeli brez skrbi. Oče je bil zelo družaben, zato je bila njegova hiša vedno vsakemu odprta... Zato je tudi veliko potoval. Prepotoval je Evropo. Ko se je vračal, nas je zbral okrog sebe in pripovedoval. Pri našal nam je tudi darila. Seveda je bilo najbolj zanimivo poslušati, ko je govoril o dogodkih in doživetjih na potovanjih.“

Oče je od nas veliko zahteval. Spominjam se, kako je zvečer prihajal domov, me zbudil in vprašal, kakšen sem bil čez dan, spraševal me je množenje in pregledal šolske naloge. Vedno je govoril: „Ne pozabite, čigavi otroci ste!“

Z veseljem se spominjam tudi tega, da je bil moj oče zelo radodaren. Ljudem je dajal denar in hrano in se s tem ni nikoli hvalil. Nekajkrat sem tudi jaz nosil ubogim denar, odeje in hrano... K nam je prišla večkrat tudi starka,

ki je imela okrog osemdeset let. Ime ji je bilo Markoni. Pila je kavo in žganje, z nami jedla, kó-sila in večerjala. Oče nam je govoril: „Sprejmite jo lepo in z ljubeznijo.“

Svojega očeta se spominja tudi Mati Terezija: „Moj oče Kolē mi je govoril: ‚Hči moja, nikoli ne začni jesti, ne da bi prej hrano razdelila z drugimi!‘“

Hiša je bila vsem odprta. Posebno so bili dobrodošli ubogi. Mala Gondža je doživela ljubezen, ki se uresničuje v dejanjih in razdaja trpečim. Prva šola za njen poklic je bila domača hiša in družinsko življenje.

Družina je bila tesno povezana s katoliško Cerkvijo. Hiša ni bila le krajevno blizu cerkve, bila je blizu tudi po srcu. Lazar se spominja: „Naša rodbina je ostala skozi vse rodove katoliška. Cerkev nas je povezovala in nam pomagala. Mons. Lazer Mjeda, skopski in kasneje skadarski nadškof, je bil v naši hiši reden gost. Prav tako tudi naš župnik. Nadškof je bil velik pridigar in vplivna oseba. Oče mu je veliko pomagal pri cerkvi. Mislim, da je bil oče zelo veren in si je zelo prizadeval za Cerkev, čeprav je veliko potoval...“

Tudi Mati Terezija se spominja svoje družine. Tako pripoveduje: „Bili smo srečna družina, pri nas je bilo doma veselje, ljubezen in brezskrbno otroštvo. Čeprav nisem hodila v katoliško šolo, mi je družina, pozneje pa župnija, dala zdravo in globoko versko vzgojo.“

Kolēta Bojaxhiu so v mestu spoštovali. Bil je napreden človek. V tistem težkem času je šolal sina Lazarja in obe hčeri, Age in Gondžo. Bil je mestni svetovalec in tako dejavno udeležen v javnem življenju v mestu.

Lazar pripoveduje: „Nekoč je odpotoval z mestnimi odborniki v Beograd na posvetovanje. Ko se je vrnil, je bil hudo bolan. Takoj so ga odpeljali v bolnišnico. Operacija ni uspela. Naslednji dan je umrl zaradi hemofilije. To je bilo leta 1919.

Za družino je bila to velika izguba. Hiša je ostala brez gospodarja, mati vdova, mladoletni otroci pa so ostali sirote. Izgubili smo vsestranskega človeka.“

Matj Drana

Ko je umrl oče, so bili vsi otroci majhni. Age, ki je bila najstarejša in je bila očetova desna roka, je imela 15 let, Lazar 11, Gondža pa 9 let. Velika preizkušnja za vse, posebej za mater Drano Bojaxhiu. Morala je delati, skrbeti za hišo in za vzgojo otrok. Delala je noč in dan, da bi otroci mirno preživeli svoje otroštvo.

Njena glavna skrb je bila, da materialno oskrbi družino. Bila je zelo delavna in neutrudna. Vezla je, šivala obleke za svatbe in podobne slovesnosti.

„Moja mati je bila močna in nezlomljiva ženska,“ pravi Lazar. „Bila je hkrati mila, ljubka plemenita, čustvena, s čutom za uboge in zelo pobožna. Zdi se mi, da je

Gondža zelo podobna naši materi. V njej vedno znova odkrivam materino podobo. Bila je resna in zelo je cenila disciplino. V hiši je znala narediti red. Ni nas vzgajala z besedami, ampak z življenjem in zgledom. Potrudila se je, da smo vedno imeli vsega dovolj. Posebno se spominjamo njene pobožnosti. Vsak večer smo skupaj molili. Meseca maja smo hodili v cerkev k rožnemu vencu in blagoslovu.“

Zelo so častili Mater božjo v Letnici. Z veliko nestrpnostjo in hrepenenjem so pričakovali praznik Marijinega vnebovzetja, ko so romali v letniško svetišče na obronkih skopske Crne gore. Katoličane naših krajev veže na Letnico otroška ljubezen, polna pričakovanja. Tako tudi Mater Terezijo in brata Lazarja, ki je v tujini še vedno ohranil neizbrisne mladostne spomine. Za večino vernikov je bil shod v Letnici dogodek leta. Lazar se spominja:

„Gondža se je rada mudila v cerkvi, še posebno takrat, ko je bila cerkev prazna. Rada je molila v samoti. V Letnici se je počutila zelo dobro, tako, da jo je potem to dobro razpoloženje spremljalo vse leto.“

Drana Bojaxhiu je veliko skrbela za uboge. Vedno je vsakega sprejela z veseljem. Mati Terezija in brat Lazar se tega dobro spominjata.

Ona se spominja: „Veliko ubogih iz Skopja in okolice je vedelo za naša vrata. Nikolj ni nihče odšel praznih rok. Vsak dan smo

imeli koga na kosilu. V začetku sem spraševala mater: Kdo so ti ljudje? Ona pa mi je odgovorila: „V sorodu smo! Ko sem odrasla, sem razumela, da so bili to ubogi ljudje, ki niso imeli ničesar in jih je hranila moja mati.“

Lazar se spominja tudi nekaj primerov:

„Lor Gazhuri je zapustil sedemdesetletno mater, zato je šla naša mati dvakrat na teden k njej, ji nesla hrano in ji pospravila hišo. Gondža je šla večkrat z njo. Še danes se živo spominjam pijanke File, ki je bila hudo bolna. Bila je polna ran. Mati jo je dvakrat na dan umivala, ji čistila rane, jo hranila in skrbela zanjo kot za otroka.“

Drug primer: naša mati je skrbela za vdovo, ki je bila šibkega zdravja in je imela šest otrok. Delati pa je morala dan in noč. Ko mati ni imela časa, da bi šla sama, je poslala Gondžo. Ko je umrla, so njeni otroci odrasli kar pri nas.“

Drana je vse to delala iz prepričanja, da stori Bogu, kar stori svojemu bližnjemu. Imela je tudi lep izrek, s katerim je vzgajala svoje otroke, da bi bolje razumeli dobra dela: „Ko delate dobro, storite to tako, kot bi vrgli kamen v globoko morje!“

Ko so otroci odrasli, so prišle nove težave. Lazar je dobil štipendijo in nadaljeval študij v Avstriji. Age je hodila v ekonomsko šolo, Gondža pa v gimnazijo. Lazar, ki je bil tudi edini moški v družini, je prvi zapustil hišo. Ko je Gondža

izrazila željo, da bi rada postala redovnica, je bila to za mater nova preizkušnja. Upirala se je, da bi se prepričala, če je to res božji klic in božja volja, ni je pa hotela pri odločitvi ovirati.

Danes Mati Terezija o tem pripoveduje: „Ko sem odkrila željo, da bi svoje devištvo posvetila Bogu, je mati najprej nasprotovala, končno pa mi je rekla: ‚Dobro, hči

moja, pojdi! Toda pazi, da boš samo božja, samo Kristusova!‘ Moja mati me bo zato sodila, če ne bom živela svojega poklica. Ne le Bog. Vprašala me bo: ‚Hči moja, ali si živela samo za Boga?‘“

(Bo še)

(Povzeto po knjigi Lusha Gjergjija „Mati Terezija“ v prevodu Marka Čuka. Izd. Ognjišče Koper, 83.)

NOVA KNJIGA

Zora Piščanc, MOST ČEZ OCEAN.

Most čez ocean je 222 strani obsegajoče knjiga izpod peresa primorske pisateljice Zore Piščanc. V njej opisuje v glavnem mladi par in okrog njega druge, ki so že po končani vojni ali tudi prej zapustili domačo primorsko zemljo in šli kot begunci iskat svobode v široki svet. Svobode zase in za svoje otroke. „Primorci smo si želeli svobode, a ne za vsako ceno... vsi smo bili samo Slovenci“ (119). Na žalost so spoznali, da so toliko obljubljeno svobodo komunistični oblastniki spremenili v teror, hujši od tuje fašistične tiranije.

Tine in Jelka, prvi obsojen od komunistov, ker je zapustil njihove vrste, pustita doma vsak svojo mater in odideta v nov svet za morjem. V New Yorku najdeta prvo delo, nič sebi primerno (učitelj), a treba je zaslužiti za vsakdanji kruhek. Živita v sovražnem črnem okolju, kjer je surova sila edino merilo vrednosti

človeka, umazanega, zapitega, z zaprtim srcem. Toda z vdanostjo v božjo pomoč in z zaupanjem v lepše dni premagata vse. Kolikim slovenskim beguncem je tako trdo delo bila cena prvega kruha v novem svetu: zdravniki so krampali, juristi premetavali zemljo, učitelji in profesorji stregli strojem po tovarnah, vratarji in liftboyi so pripadali že višjim vrstam.

V takem sivem, žalostnem svetu se jima rodi štefan. Tedaj se Jelka spomni na svojo mamo v domovini, kateri bi ljubezen do vnučka pomladila staro srce. Zjoče se ob otroku v košarici: „To bo tvoje mesto, tvoj rojstni kraj. Ne boš poznal žitnih polj, dišečih travnikov, skalnatih vrhov gora, ne teka bistre Soče. Naša pomlad ti bo tuja, bogata jesen prav tako in prelest zasneženih gozdov bo zate le bajka“ (85).

Toda težave jih niso premagale: priučili so se novega jezika in Tine

je postal pravi ameriški učitelj.

Pot jih je zanesla v Cleveland, kjer se srečajo z že tam bivajočimi Slovenci. Pomagajo si med seboj in se tesno povežejo. Jelka je tedaj dobila celo mamo iz domovine.

Premagali so ekonomske težkoče, se že vozili v lastnih avtih, živeli v svojih hišah, tedaj so si zaželeli tudi več kulturnega življenja. Kako bi Slovenec prestal brez društvenega življenja? Kako brez pevskega zбора, igralske družine? Peli so v cerkvi in na odru. Igrali so Martina Krpana in ga ponesli bratom v New Yorku, v daljni Washington in v Toronto.

„Ne smemo zaspati in pustiti, da nas prekvasi ameriška miselnost!“ pravi zavedna pisateljica v knjigi (128).

Ne dopustiti, da bi brez cilja izginili v svetu, ampak de konca ostali zavedni Slovenci in razvijati vrednote, ki so jih prinesli z doma. Vračali se bodo po „mostu čez ocean“ v ljub-

ljene rodne kraje. Most hrepenenja, most vračanja v domače pomladi in jeseni, na poti in ceste daljne mladosti, k domačim pesmim, materini govorici in običajem. Vse to so presajali tudi v srca otrok, ki so radi hodili ob toplem pripovedovanju po „mostu čez ocean“ v pravljlične kraje svojih staršev...

Knjiga je pisana v lepem jeziku in se bere prijetno. Ob njenih straneh oživljaš lastno begunsko življenje. Ni v njej sicer dramatičnih globin, ne večjih tragik, ne močnejših opisov strahu, iskanj, negotovosti. Bralca pa nenehno opozarja na božjo pomoč in na dolžnost zvestobe narodu.

„Tudi v tujini si lahko ustvarimo kos domovine; vse je od nas odvisno!“ — se vleče skozi vso knjigo bodrilna misel. In to je iskreno napotilo pisateljice slovenskemu človeku v svetu!

—jke

Premakljivi svečnik

Novi roman pisatelja Lojzeta Kozarja, župnika v Odrancih v Prekmurju, je nastal leta 1983. „Družina“ ga je začela objavljati kot podlistek v zadnji septembrski številki 1983 in izhaja še vedno.

Uredništvo DŽ je prepričano, da ga bodo njegovi bralci brali z zanimanjem, saj odkriva ne le duhovniško problematiko, temveč tudi razmere v povojni Sloveniji.

Kozarjev roman odstira svet in ljudi, kakor so se v njegovo zavest zapisovali v povojnih letih vse v današnje dni. Z bistrino svojega premočrtnega duha poseže v življenje in delo duhovnika, ki je ranljiv in ranjen in bije trd boj sam s seboj, s svetom laži in hinavstva. Neizprosno odrešuje človeka iz spon varljivih čarov, polresnic... in do zadnjega veruje v dobroto človeka, do zadnje srage svojih življenjskih moči se bojuje za tisto dobro in plemenito, kar je do brotni Bog z najvišjo mero svoje ljubezni vtikal v srca vseh ljudi.

Ganljivo duhovniško se vije pot glavne osebe, ranljive sicer, pa ne-

zlomljive v zvestobi evangeljskim načelom. V tem je duhovnikova moč. Pregljevi podobi duhovnika je dal svojstven porabski odtенок. Premočrtno služenje Bogu in ljudem, neizprosno odkrivanje vsega, kar rani človekovo osebno dostojanstvo, predanost resnici, ki je v Bogu in v ljudeh, je edina življenjska deviza odlično zasnovane glavne osebe Kozarjevega novega romana.

1.

Tistega leta se je majnik že naslonil na junij in mu svoje pisane trate ponujal v zorenje, ko je bilo v zadnjem letniku gimnazije pedagoške smeri posebno živahno. Bila je razredna ura, ena izmed tistih, ki so se je mnogi veselili, ker so uživali v medsebojnih prepirih in prepričevanjih, drugi so se dolgočasili in so rekli, da je prav bedasto, ko vsa leta mlatijo isto prazno slamo, tretji pa so šli mimo vsega in so med preprirom brali stripe.

Dijaki so se delili med verne,

neverne in zmerne, toda zaradi tega so si bili med seboj dobri kolegi in kolegice in različni nazori niso motili nikogar, da ne bi mogel biti s sošolcem nasprotnega tabora večkrat boljši prijatelj kakor s sošolcem lastnega nazora.

Burjo je danes povzročila tovarišica, ki je učencem — bila so po večini dekleta — nekako mimogrede vrgla kot samo ob sebi umevno stvar, da bo treba ob nastopu službe pretrgati z versko prakso.

Po njenih besedah je najprej zavladal molk, siv, mračen, težek molk, poln smodnika. Bo kdo prasknil in vrgel vžigalico? Ves razred je vedel, v kom najbolj vre in kje bo verjetno prekipelo. In v resnici se je v tišino razlezel žametni alt Trplanove Jasne, deklice v zadnji vrsti pri oknu:

„Tovarišica, saj vendar ne morete zahtevati od nas, da bi bile dvolične. Pred otroci tako, v privatnem življenju pa tako. Človek mora biti isti, tako v šoli kakor doma.“

Vsi „njeni“ so ji pritrjevali in v razredu se je slišalo samo odobravanje, saj so drugi molčali.

„Prav to želim od vas, da ne bi bili dvolični, da ste isti doma kakor v šoli pred otroki. V šoli boste imeli znanstveni nazor, saj drugače ni mogoče, boste mar doma ali v nedeljo svoj znanstveni nazor zavrgli in se oklenili mitov? To, to bi bilo dvolično in prav pred tem vas svarim.“

Zdaj je odobravajoče zahrumela druga, „neverna“ stran in glasno

pritrjevala tovarišici. Nemir je premagal odločni Jasnin alt:

„Najprej, tovarišica, Bog ni mit, Bog ni bajka. Bog je najgloblja resničnost, Bog je bolj resničen kot vse, kar vidimo. Drugič pa znanstveni nazor ne izključuje Boga, kakor vera ne more izključiti znanosti.“

„Kolikokrat jo je že skušala uničiti!“

„Resnične znanosti ne, samo lažno znanost, ki je tajila Boga.“

„Znanost že sama po sebi taji Boga, ker pojave razloži tako, da vidimo, kako nam ni potreben neki skrivnostni poseg glede nastanka in razvoja sveta, ampak vse urejujejo samo naravni zakoni. Saj ne živimo v srednjem veku.“

„Tudi srednji vek je imel svoje svetle strani in nikakor ni bil tako temen, kakor so nam ga naslikali tisti, ki dajo nekaj samo na človeško pamet, kakor bi človek imel le možgane, ne pa tudi srca.“

„Prav to je bilo narobe: poznali so srce, zanemarjali razum.“

„Ali ne delamo danes narobe prav nasprotno? Preveč poudarjamo razum in zanemarjamo srce.“

„Ti ga že ne zanemarjaš,“ je rekel neki glas iz prvih vrst, ne da bi natančno razložil, kam meri.

„Spomni se samo tlake in desetine, grajskih ječ in biričev!“

„Naš oče pravijo,“ ...Kadar je Jasna začela s tem: naš oče pravijo, je ves razred prisluhnil, ker so bile včasih za tem imenitne domisljice... „kako so bili srečni v srednjem veku, ko so dajali samo

desetino, desetino, zdaj pa niti polovica ni dovolj, saj je treba za isto stvar po trikrat, štirikrat plačati davek, poleg davka pa še vaški, občinski, republiški in zvezni prispevek, pa prometni davek, pa marže; vsi samo molzejo to ubogo kmečko mrho in nič ne pomislijo, da bo zdaj zdaj crknila.“

„Ne ti ne tvoj oče menda ne znata ceniti svobode, v kateri živita.“

„Naš oče pravijo, da nikdar ni bilo tako malo svobode na svetu kot danes. Pravijo, da je že ves obvezan z obveznostmi, da mu niti konica nosu ni več prosta. Saj je v sodobnem življenju vse predpisano: kako moraš hoditi, kako se voziti, kako govoriti, kupovati, sejati, prodajati, graditi.“

„Tvoj oče si izmišljuje.“

„Nič si ne izmišljuje. Če hočejo prodati kos zemlje, je ne morejo prodati tistemu, ki bi mu jo hoteli prodati, ampak jo morajo najprej ponuditi zadrugi. Če hočejo priti do bonov za nafto, ki jo potrebuje traktor, morajo imeti pogodbo z zadrugo, če hočejo s traktorjem na njivo, morajo imeti izpit, same obveznosti in obveznosti.“

„Tako je danes življenje. Drugeče v civiliziranih deželah sploh ne gre.“

„Hočem reči samo to, da je poleg drugega v današnji družbi tudi veliko pomanjkljivega. Brala sem, da ima država že toliko zakonov, pravil, uredb, členov k zakonom, pripomb, dodatkov, sprememb k spremembam, da niti de-

set odstotkov vsega tega ljudje ne izpolnjujejo, ker se nihče več ne znajde. Bog pa je dal samo deset zapovedi, pa so mnogi proti.“

„Ti pač brez Boga ne moreš, povsod ga moraš vplesti.“

„Res. Zato, ker brez Boga ni nič.“

„Tudi sonca ne in ne dežja, seveda. Tudi dež daje Bog, namesto da bi padal iz oblakov. Boš tako učila otroke?“

„Da, tako. Razložila bom, kako nastane dež. Da so to zakonitosti v naravi, katerim je podvrženo vse veselje. Otroci pa bodo že prišli na to, da bodo vprašali: Odkod pa te zakonitosti? Kdo jih je postavil?“

„In ti boš seveda rekla: Bog.“

„Prav tega ne bom rekla, da boste vedeli. Ampak rekla jim bom: To pa vprašajte doma očeta ali mater, oni vam bodo odgovorili, kakor je prav.“

„Zakaj pa jim ti ne bi rekla, kaj misliš in kaj veruješ?“

„Da ne bi vplivala na otroke, katerih starši niso verni. Neverni starši imajo pravico, da svoje otroke vzgajajo v neveri. Prav tako pa imajo verni pravico, da svoje otroke vzgajajo v veri, in v pravice staršev ne sme posegati nihče, ker te pravice nihče nima, niti država niti šola.“

„Kako boš pa potem razložila nastanek sveta?“

„Nisem še slišala, da bi kdo znal razložiti, kako je svet nastal. Ko pravim ‚nastal‘, mislim tole: prej ni bilo nič, **potem pa je** kar naenkrat nekaj bilo. **Samo od sebe?** Te-

ga še nihče ni skušal razložiti. Tega se tudi jaz ne bom lotila. Pač pa je nekaj teorij ali domnev, kako se je svet razvijal. To jim pa lahko povem, ne da bi prišla z vero navzkriž. Čim lepše jim bom znala prikazati razvoj sveta od prve velike eksplozije nečesa, kar je že bilo, pa do razvoja vsega živega na Zemlji, tem večje bo v njih občudovanje in strmenje. Občudovanje skrivnosti pa je najlepši dar, ki ga more človek prejeti. To ni moj stavek, brala sem ga v življenjepisu velikega genija Einsteina, ki je bil eden najbolj religioznih ljudi na svetu, pravi o njem isti življenjepisec.“

„Kakšne vere pa je bil Einstein?“

„Nobene.“

„Zdaj nas pa vlečeš. Saj si rekla, da je bil med najbolj religioznimi, torej vernimi.“

„Da. To je bil. Toda ni pripadal nobeni verski skupnosti, čeprav je bil vzgojen v židovski veri. Občudoval je predvsem skrivnostno ureditev sveta, brezmejni razum, ki v njem vlada, modrost in lepoto. To je pa končno tisto, čemur vse religije pravijo Bog, pa naj ga poznajo še v tako majhni meri in bolj ali manj spačeni podobi.“

„Einstein ni noben dokaz za Boga. Tudi največji duhovi se lahko vdajo misticizmu, veri v nadnaravne skrivnosti.“

„Nisem rekla, da je Einstein dokaz. Dokaz mora biti v nas, ali ga ni. Od zunaj nas nihče ne more prepričati, da Bog je. Prav

tako seveda tudi ne, da ga ni.“

„Že od začetka smo rekli, da se zaman prepiramo. Nazadnje vedno ostane vsak pri svojem.“

„Če je tako, koga pa potem pravzaprav braniš, koga zagovarjaš?“ je vprašala tovarišica.

V tišino, ki je nastala, se je kakor sluzasta kača splazil strupen glas, na videz malomaren, pa nekje v globini tem bolj prizadet. Neki fant je med zehanjem jasno izrekel:

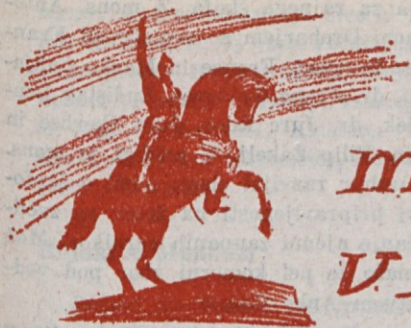
„Svojega kaplana.“

Nekaj sošolk se je zahihitalo, kakor da jih je kdo po podplatih požgečkal, druge so se samo rado vedno zagledale v Jasno, ki je najprej prebledela in vse stvari so se v naglem diru zavrtele okoli nje, potem pa jo je preplavila vročina, da je zacvetela kakor vrtnica. Bujni kostanjevi lasje so se ji usuli še nekoliko bolj naprej, da je dobil njen lep obraz z globokimi, velikimi očmi in ljubkimj usti pravi okvir. Ostala je tiho in se za ta medklic ni zmenila in se do konca ure ni več oglasila.

Da Jasna hodi za kaplanom, so vedeli že na trgu in v brivnici, o tem so čekali ministranti in mladina in o tem so v njeni odsotnosti razpravljali njeni sošolci, samo Jasna in kaplan Zdravko nista o tem vedela ničesar.

Šele sedaj, ko je bilo jasno izrečeno, je začela Jasna misliti na svoj odnos do kaplana.

Grede iz šole si je dejala: „Prav, pa branim svojega kaplana, da, svojega, če vam je kaj do tega.“

med nami v Argentini

Proslava 29. oktobra in slovenske zastave

Organizirana slovenska skupnost Vélikega Buenos Airesa je v soboto 27. oktobra v Slovenski hiši praznovala osvoboditev izpod avstroogrškega jarma in praznik slovenske zastave.

Najprej je v cerkvi Marije Pomagaj mons. Anton Orehar daroval mašo za raj. Miloša Stareta, predsednika NO za Slovenijo, in vse slovenske javne delavce.

Dvorano je okrasil Stane Snoj. Velika slika s knežjim kamnom je imela napis: „Moj narod, svobodnjakov rod, si kneze voli sam!“, slika Triglava pa napis: „Vse je vihar razdjal, narod pa zmeraj stal“.

Po petju argentinske in slovenske himne je spregovoril uvodne besede Marjañ Loboda, slavnostni govor je imel član NO za Slovenijo Rudolf Smersu. Tekst nastopa je sestavil Zorko Simčič z naslovom „Slovenski duh veje iz roda v rod“ in v njem pokazal, kako je v naših prednikih

v peti in govornjeni besedi živel slovenski borbeni duh. Povezovalni tekst je bil prepleten s pesmimi (Le vkup, uboga gmajna; Soči; Orlovska himna; Zmagala si, Devica slavna; Domobranci, kvišku prapor, Triglav) in recitacijami (Iz Kurenta, Cankar; Zdravljica, Prešeren; Naš narodni dom, Gregorčič; Naša beseda, Župančič; Naša zemlja, Gradnik; Jaz pa pojdem in Matjaž, Majcen). Nastop je pripravil in bral povezavo Lojze Rezelj, recitirali so Pavči Eiletzeva, Maks Nose, arh. Jure Vombergar, Zorko Simčič, Luka Debevec, pesmi pa izvajal Mladinski pevski zbor Slomškovega doma pod vodstvom Tineta Selana ob spremljavi Anice Arnšek na harmoniju. Nato je bila slavnostna večerja.

Izlet osnovnošolskih otrok

V soboto 20. oktobra se je nad 300 učencev slovenskih sobotnih šol udeležilo celodnevnega izleta v kopalniški park Villa Albertina. Spremljali so jih šolski referent ZS France

Vitrih, voditeljice in učiteljice šol in nekateri starši. Mašo na prostem je daroval dr. Alojzij Starc, petje med mašo je vodila Zdenka Jan. Po okrcpčilu so se otroci sproščeno igrali in med seboj v igrah tekmovali in prijateljsko prebili lep dan v zeleni naravi.

30-letnica SLOGE

V soboto 3. novembra je bila v Slomškovem domu osrednja proslava 30-letnice delovanja SLOGE. K prireditvi so se zbrali vsi sedanji in nekdanji odborniki Zadruge, njeni prvi člani, zastopniki slovenskih verskih, kulturnih in političnih ustanov ter krajevnih domov. Pozdravno besedo je spregovoril predsednik SLOGE dr. Anton Šimenc, ki je zgoščeno podal pregled združne misli in podčrtal njeno aktualnost. Avdiovizual „Prisotnost SLOGE v naši skupnosti“ je pripravil lic. Stanko Jerebič. Drugi del srečanja je potekal v spodnjih gostinskih prostorih ob zakuski. — Za ugankarje STIKa, glasila zadruge, je SLOGA 10. novembra organizirala ogled zgodovinskih in kulturnih zanimivosti Buenos Airesa. Ob svoji 30-letnici je SLOGA tudi izdala jubilejno številko Stika ter posebno prilogo Svobodne Slovenije.

25-letnica Rožmanove smrti

Slovenska skupnost v Buenos Airesu je v nedeljo 24. novembra proslavila skupno praznik Kristusa Kralja in 25-letnico smrti škofa dr. Gregorija Rožmana. Ob petih popoldne je bila v cerkvi Marije Pomagaj ma-

ša za rajnega škofa. Z mons. Antonom Oreharjem so somaševali Franče Bergant, France in Marko Cukjati, dr. Franc Gnidovec, Ladislav Lenček, dr. Jure Rdoe, Jože Škerbec in dr. Filip Žakelj. V pridigi je mons. Orehar razvijal zlasti misli o škofovi pripravljenosti na žrtev za zveličanje njemu zaupanih vernikov. Med mašo je pel komorni zbor pod vodstvom Anke Gaser.

Ob 18. se je začela akademija v dvorani, ki jo je okrasil Stane Snoj. Marjan Loboda je izrekel pozdravno besedo predstavnikom organizirane skupnosti in rojakom, ki so napolnili dvorana. Misli o škofu, ki so jih zapisali Alojzij Košmerlj, Karel Mauser, Ruda Jurčec, Jože Jagodic, Rudi Končlija in škof Lenič, so prebrale Vera Breznikar, Alenka Smole, Klavdija Malovrh, Bernarda Bidovec, Andrejka Vombergar in Lučka Poznič; mladinski zbor iz Castelarja je pod vodstvom Anke Gaser odpel pesmi K tebi želim, moj Bog (neznani avtor), Čista, sveta (P. Engelhart), Rad bi povedal svetu in Ave Marija (F. Gačnik); slavnostni govor o osebnosti škofa Rožmana je imel lic. Milan Magister, ki je osvetlil Rožmanovo škofovsko geslo „Križa teža in plačilo“ z dogodki iz škofovega življenja in njegovimi izjavami. — Besede škofa Rožmana: zakaj križ begunstva, ob procesu, ob odhodu v novi svet, smernice za življenje, o slovenskem jeziku in iz zadnjega pisma so recitali Gregor Batagelj, Franci Papež, Marko Breznikar, Tone Podržaj, Toni Rode in Lojze Lavrič; mladinski zbor iz San Justa (di-

rigent Andrej Selan) je izvajal pesmi: Kristus, Kralj vseh večnih časov (Vodopivec), Kristus Kralj, tvoja so nebesa (Premrl), Najvišji, vsemogočni Bog (Vodopivec), Kristus, večni Kralj vesoljstva (Mihelčič), Exultate justi (Caudana).

Rojaki v Mendozi

Rojaki v Mendozi so praznovali skupaj 35-letnico Društva Slovencev, narodni praznik 29. oktobra in dan slovenske zastave ter 2. obletnico blagoslovitve novega Slovenskega doma. Praznovanje so začeli ob 10. dopoldne z mašo. Dušni pastir Jože Horn je navezal nedeljsko božjo besedo na dogodke, ki so jih praznovali. Po maši je vodil proslavo na odru kulturni referent inž. agr. Marko Bajuk, ki je imel glavni govor, v sporodu pa so se zvrstili nastopi šolskih otrok in mladine ter pevskega zbora pod vodstvom prof. Božidarja Bajuka.

32. obletnica ND v San Justu

V nedeljo 28. oktobra je Naš dom v San Justu praznoval 32. obletnico. Slavje so letos Sanjuščani povezali s ponovitvijo nove maše Franceta Cukjatija, ki je ob 8 zjutraj vodil somaševanje 9 duhovnikov, med njimi svojih bratov Janeza in Marka. Novomašnik je sanjuški rojak, ki je zadnja 4 leta študiral teologijo v Ljubljani, kjer je bil pred 1 letom posvečen, kjer pa je še študiral do konca šolskega leta 83/84. Novomašni pridigar je bil msgr. Anton Ore-

har, ki je v pridigi očrtal lik duhovnika kot pastirja in učitelja. Pri maši je pel mladinski zbor pod vodstvom Andreja Selana. — Po maši je bila v Našem domu akademija v pozdrav novomašniku: v imenu mladine je spregovorila predsednica SDO v San Justu Metka Malovrh, voditeljica Balantičeve šole Angelca Klanjšek kot njegova nekdanja učiteljica, krajevni dušni pastir dr. Alojzij Starc in predsednik ND Jože Miklič, s pesmijo pa so ga pozdravili mladinski zbor (A. Selan), šolski zbor pod vodstvom Anice Mehle in kvartet Markovič, Franci Grilj pa je recitiral priložnostno pesem. Med slavnostnim kosilom so nazdravili bivši sanjuški škof Carreras, gen. vikar Marcón, mons. Orehar, dr. Marko Kremžar, lic. Milan Magister in dr. Tine Debeljak. Za sklep novomašnega slavja so bile pete litanije v stolnici. — Popoldanski program ND je zajel pozdravne besede predsednika Mikliča, recitacije izbora Prešernovih poezij v režiji Frida Beznika. Nad 80 otrok in mladine v narodnih nošah je sodelovalo pri izvedbi programa z recitiranjem, petjem in narodnimi plesi v smiselno ubrani enoti. Slavnostna govornica je bila prof. Mirjam Jereb, sceno pa je izdelal Tone Oblak.

Nova maša Branka Jana

V nedeljo 18. novembra je v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi ponovil novo mašo v svojem domačem kraju lazaristovski novomašnik Branko Jan, ki je filozofijo in teo-

logijo študiral v Sloveniji in tam tudi opravil prvo sv. daritev. Slavje se je začelo pred domačo hišo blizu cerkve, kjer sta ga mati Zdenka in oče Lovro blagoslovila, zbor pa je zapel „Oj, hšica očetova“. Sprevod s križem, ministranti in svati se je nato napotil v cerkev. Z zlatomašnikom so somaševali msgr. Anton Orehar, Janez Petek, Jože in Vinko Bokalič, Peter Opeka, Marko in Franče Cukjati in Andrej Stanovnik. Brat Jože mu je izročil novomašni križ, Lojzika Mehle pa je spregovorila v

imenu vaščanov. Pridigal mu je Marko Cujati, pel pa je med mašo zbor pod vodstvom brata Andreja Jana.

Novomašni obed je bil v župnijski dvorani. Čestitke so izrekli Marko Cukjati, msgr. Orehar in superior Ladislav Lenček. Popoldne so bile v cerkvi pete litanije Matere božje. Slovenska vas je poleg nove maše slavila tudi 25 let cerkve Marije Kraljice, ki so jo zgradili slovenski lazaristi pred četrto stoletja in je duhovno središče Slovenske vasi in tudi argentinske okolice.

Zborovanje slovenskih izseljenskih duhovnikov iz Zahodne Evrope

Od 5. do 9. novembra se je na jesensko študijsko srečanje duhovnikov, ki delujejo med rojaki v zahodnoevropskih deželah, zbralo 34 udeležencev. Minilo je 25 let, odkar so prvič zborovali in ustanovili Zvezo slov. izseljenskih duhovnikov v Evropi. Tokrat so se zbrali v Luxemburgu. Zborovanje je vodil predsednik Zveze dr. Janez Zdešar. Med nje je prišel škof dr. Stanislav Lenič, ki je narodni ravnatelj za dušnopastirstvo rojakov v tujini. Gost iz Ljubljane je bil tudi prof. Mirko Mahnič, ki je zborovalce v 5 predavateljskih enotah spodbujal h „kulturni govorjeni slovenščini“, da bi bili vselej „izvirni oddajniki svetopisemske resnice v materini besedi“.

Škof Lenič je odpiral vpogled na dogajanja na Slovenskem. Povedal je, „da 1. letnik ljubljanskega bogo-

slovja obiskuje 48 slušateljev, vseh slušateljev pa je 184, od teh na mariborskem oddelku 19. Začelo se je tudi leto duhovnih poklicev. Mladih moči primanjkuje v ženskih redovih. Cerkev si prizadeva za dovoljenje za maševanje v cerkvi na Blejskem otoku in v domovih za ostarele. Škof je tudi spregovoril o grajenju cerkva, o prenavljanju stiškega samostana, o velikodušnosti slovenskih vernikov pri raznih denarnih podporah. Zborovalci so skupno razmišljali o svojem delu, skušnjah in načrtih.

Prof. Mahnič je izjavil, da je bil slovenski duhovnik s svojim pastoralnim delom velik kulturni delavec med slovenskim ljudstvom. Zborovalcem je polagal na srce:

„Da bi bili dobri oddajniki svetopisemske resnice!

Govorite, oznanjate, molite, pojte ...tudi molčite, kadar je potrebno, iz globoke ljubezni do sočloveka. Kdor to stori iz dna srca, iz čiste vesti, iz duha resnicoljubnosti, pošte-

nosti, spoštljivosti, skromnosti, pravičnosti — in kar je še teh vrlin — ta bližnjega ne bo opeharil za dragoceni čas. „Dušo daj, Gospod, naši govorici, toplino in izrazno moč!“ Ne govorite kar tako, kadar molite ali govorite vernikom, kadar mašujete ali opravljate druge obrede — ob krstu, poroki, pogrebu. Sveto pismo je visoka umetnina, ne govorite zanj mehanično, s požiranjem zlogov, nerazumljivo hitrostjo, živčno, ne brenkajte, ne besedičite. Opustite sleherno pompoznost, teatralnost, komedijanstvo, spakljivost, puhlice, zameglenosti, zaspanost, uradniško in politično prazno govorjenje. Seme božje besede, ki vam ga je Stvarnik dal v roke, morate oddajati tako, da bo obrodilo bogate sadove. S slovensko besedo, sočno, lepo, jasno, razumljivo — z urejenimi stavki, govorno melodijo, s premišljenimi poudarki bistvenih prvin sporočila. Noro, noro ljubite svoj materin jezik, da bo iz njega spregovorilo srce in razum, toplina in doslednost, kultura in omika. Sveže govorite o Bogu, umirjeni, in čisto, ker je Resnica vselej mirna in čista. V pridigar-skem žargonu je pristal samo tisti, ki več ne zna občudovati ničesar, zato niti ne opazi več svoje notranje duhovne praznine. Ne uganjajte komedij in spakovanj pri mašnih nagovorih.

Ne prepričujte, ne dokazujte na dolgo in široko, ker tako trgate arhitekturo mašne daritve. Vaša beseda bodi jasna, sporočilna, jedrnata — nagovor duše in srca, iskren in prijateljski. Besedni ustvarjalci so

mного razmišljali o jeziku, o besedi... Tudi duhovnik je ustvarjalec v posvečenem hramu narodove kulture in jezika. Govorite iz sebe — manj iz tujih glav; z malo besedami veliko povejte, vselej izvorno, brez ustaljenih obrazcev, sporočilno, sprejemljivo predočite misli s strnjenim besedilom, z nabitimi pomeni, z govorico, ki prihaja iz srca — samo ta najde pota do drugih src. Vaš glas vas že izdaja, v njem je mogoče zaznati dušo in srce: mir ali nemir, ljubezen ali sovraštvo, resnico ali laž, svobodo ali obremenjenost. Svežino ali otopelost. „Dandanašnji imamo starce že pri štirinajstih letih.“ Tudi pri devetdesetih letih je človek lahko mlad, po srcu in besedi mlad!

Verstva na svetu

Računajo, da je danes na svetu 794 milijonov katoličanov, 410 milijonov protestantov, 180 milijonov pravoslavnih, 650 milijonov muslimanov, 690 milijonov hindujcev, 450 milijonov budistov, 350 milijonov konfucionistov, 80 milijonov šintoistov, 80 milijonov taoistov, 20 milijonov judov, drugih ver pa 880 milijonov ljudi.

Novice

IZ SLOVNIŠČINE

„Družina“ o pobitih domobrancih

„Družina“ je v svoji 43. številki (18. XI. 84) v uvodniku „Spomin preteklosti — luč prihodnosti“ napisala tudi tole:

„Spoštovanje do rajnih in skrb zanje je globoko vsidrana tudi v našo slovensko zavest. O tem pričujejo naša pokopališča, navada, da verni radi dajejo za maše za svoje rajne, pa tudi številni spomeniki padlih borcev in talcev. In prav je tako. Vendar se zdi, da je v zvezi s tem v naši slovenski deželi nekaj narobe. V zadnjem času je tudi v javnosti vedno več spraševanja, kako je bilo z žrtvami slovenskih fantov po končani vojni, ki ležijo v globinah Kočevskega Roga, okoli Pleterij (najbrž bi moralo pisati Teharij, op. DŽ) in drugod. Njih grobovi so že desetletja pozabljeni. Ne glede na njihovo zadržanje med zadnjo vojno najbrž zaslужijo dostojno mesto počitka in spomin; umrli so brez sodno dokazane krivde, kar se upira človeškemu čutu. Ali ni prišel čas, da se spomnimo tudi teh žrtev brez očitkov, brez sovražstva v duhu prave kulture in prepričanju, da se kaj takega med nami ne sme nikoli več ponoviti.

...Poravnati moramo preteklost, če hočemo pravo razumevanje v sedanjosti in zagotovilo mirne prihodnosti.“

Nadžkof Šuštar o škofu Rožmanu

12. novembra 84 so se zbrali v šentvidu nad Ljubljano nekdanji dijaki Zavoda sv. Stanislava, „škofovih zavodov“, prve slovenske gimnazije, ki jo je ustanovil škof Jeglič. Somaševanje v župnijski cerkvi je vodil nadškof Šuštar, tudi sam nekdanji zavodar. Po maši je bil družabni del srečanja. V pridigi med mašo je nadškof Šuštar dejal med drugim:

„Z veliko hvaležnostjo se spominjamo najprej ustanovitelja Zavoda sv. Stanislava in prve slovenske gimnazije dr. Antona Bonaventure Jegliča in njegovega naslednika škofa dr. Gregorija Rožmana. Ta je leta 1930 s prevzemom ljubljanske škofije prevzel tudi skrb za zavod in slovensko gimnazijo, ki je ravno takrat v stari Jugoslaviji doživljala hude čase. Večina od nas se škofa Rožmana še osebno spominja, saj je velikokrat prihajal na obisk v zavod. Kot ljubljanski škof je najprej doma in potem med našimi rojaki po svetu

opravil veliko delo, za katero mu bodi Bog sam bogat plačnik. 16. novembra letos obhajamo 25-letnico njegove smrti v Clevelandu v ZDA. Pokopan je na ameriških Brezjah v Lemontu" (Družina 44 / 1984).

Umrla duhovnika

P. Peter Vrtačič OFM

V prometni nesreči je 19. septembra 84 umrl p. Peter Vrtačič, župnik in predstojnik v Dobovi. Rojen je bil 6. julija 1935 v šentjernejski župniji na Dolenjskem. V noviciat je vstopil 1953, 1961 naredil večne obljube in 1963 v Ljubljani bil posvečen v duhovnika. Služboval je v Mariboru, na Kapeli v Novi Gorici, pri sv. Lenartu v Novem mestu in v Dobovi. Bil je goreč, miren, preudaren, došnopastirsko moder frančiškanski duhovnik.

Ivan Bakan SDB

8. oktobra je v Novem mestu umrl za vnetjem trebušne slinavke salezijanski duhovnik Ivan Bakan, bivši župnik v šentrupertu in v Dobrni, župnik v pokoju. Rodil se je 1905 v Dokležovju, 1932 naredil večne obljube, 1936 bil posvečen v Ljubljani. Deloval je na Radni, v Celju, v šentrupertu in na Dobrni. V šentrupertu je zgradil eno prvih povojnih župnišč.

Nasilna preimenovanja krajev

V „Družinski prilogi“ (št. 11. XI. 84) „Družine“ je pisatelj Pavle Zidar zapisal tudi tole:

„Tako... se mi je dozdevalo, da se z našimi vasicami, pa tudi večjimi kraji trgi, mesteci, ki so imeli spredaj „sveti“, nekaj godi.

Nenadoma je od sv. Lucije pri Portorožu ostala samo še Lucija. Sveti Križ nad Mariborom je postal Gaj, in še eno Sveto Lucijo ob sotočju Idrijce in Soče so popravili nočni jedci, kot žrtev se poslej imenuje Most na Soči; izginjati so začele Svete Trojice, kar po vrsti vse svete Magdalene, Svete Marije raznih vrst, Sveti Janezi... Sveti Roki in Sveti Štefani so bili čez noč ukinjeni. Prav nihče nas ni vprašal, če si tega želimo; kraji, ki so se dolga stoletja tako imenovali, kakor so se, so čez noč izgubili svojo osebnost in prejeli drugo. To se je dogajalo iznenada: cestarji so pripeljali s tovrnjaki tablo z novim imenom, jo vkopali med dvema krajema, morda so na prekrstitev povabili ožji krog neprizadetih, za katere so prekrščevalci vedeli, da se bodo z novim poimenovanjem strinjali in da ne bodo preveč glasno ugovarjali. Samo tem so morda zauपालi, da je vsem „svetim“ odzvonilo.

...Tako rekoč čez noč (so) pojedli vse „svete“ in globok pomen starega imena zamenjali z novim, ki je enim odvzel lučko življenja, kakor da bi jim v temni kleti upihnil svečo... prekinitev je bila za ene boleča in nepozabna — pa tudi nepotrebna.“

KJE JE KAJ

LETO 52

JANUAR 1985

UVODNIK	Žrtvuemo za naš tisk (Anton Orehar)	1
OB NOVEM LETU	Najsvetlejša luč nad božičnim hlevcem gori (Milena Merlak)	2
	Novoletni paket (Milena Merlak)	3
	V novo leto	4
	Sveta noč (Selma Lagerlöf)	5
	Sveti dan je bil (Ivan Cankar)	9
	Božična zdravica (Oton Župančič)	13
	Ob menjavi leta (Otto Gillen)	18
LETO POKLICEV	Pogovor s slovenskim metropolitom dr. Alojzijem Šuštarjem	14
VERSKI ČLANKI	In ne vpelji nas v skušnjava (Alojzij Šuštar, nadškof)	16
	Skrivnost Cerkve (Tajništvo za nekristjane)	25
	Točka Omega (Alojz Rebula)	27
	Papež v Španiji, Dominikanski republiko in Portoriku	29
	Iz življenja Cerkve	30
ŠKOF ROŽMAN	Škof Rožman in delavci (Po Kolaričevi knjigi)	19
SODOBNA VPRAŠANJA	Človeka nikar! (Avgust Horvat)	22
	Kaj je morala? (Anton Stres)	33
	Ali sta vera in morala povezani? (A. Stres)	35
	Mati Terezija (Lush Gjergji)	47
ZA MLADINO	Šepetanje na plaži (Živko Kustič)	37
	Verovati danes (Lojze Lavrič ml.)	40
V DRUŽINI	Prosti čas (Vital Vider)	41
	O individualni otroški verski vzgoji (B. Bajuk)	43
NOVA KNJIGA	Zora Piščanc, Most čez ocean (—jke)	51
ROMAN	Premakljivi svečnik (Lojze Kozar)	53
KRONIKA	Med nami v Argentini	57
	Zborovanje slov. izs. duhovnikov Zahodne Evrope	60
	Iz Slovenije	62

AÑO 52

DICIEMBRE 1985

UVOŽENO OD DOMA

Mladina je naše navečje bogastvo, ki so ga nekateri že zapravili.

— — —

Kaj če bi namesto himne zamenjali koga drugega?

— — —

Ni problemov z izgradnjo novega človeka. V glavnem. Problem je z izgradnjo stanovanj za novega človeka. V glavnem.

— — —

Človek je naše največje bogastvo. Kmalu bo tudi edino.

— — —

Kaj le hočejo ti tujci? Da bi letovali poceni kot domači funkcionarji. Figo!

— — —

Pazite, o čem žvrgolite, da ne boste leteli!

— — —

Po prepričanju je bil tovariš, po dohodkih gospod.

— — —

Voli so primerni za vleko navzgor. Toda ko gre navzdol, je od njih malo korist. Mislim, da bi jih takrat morali izpreči.

— — —

Človek mora iskati srečo v majhnih stvareh, na primer v osebnem dohodku.

— — —

Kaj imajo skupnega politiki in vesoljci?

Če so spodaj in naredijo kakšno napako, ne pridejo nikdar gor. Če so pa enkrat zgoraj in naredijo kakšno napako, ne pridejo nikdar več dol.

Malo za šalo...

Trije prijatelji so stavili, kdo dlje vidi. Šli so na hrib in gledali dolino. Prvi je rekel, da vidi hlev, ki ima odprta vrata, drugi je rekel, da vidi v hlevu kmeta, ki molze kravo, tretji pa je vzkliknil: „Zdajle je padla kravja dlaka v mleko.“

Prijatelja mu nista verjela, da bi mogel to videti tako od daleč, zato so šli vsi trije pogledat naravnost v hlev. In res — na mleku je plavala dlaka! Prijatelja sta občudovaje gledala zmagovalca, on pa je sramežljivo dejal: „Da vesta, nisem, zares videl dlake, slišal sem jo, ko je padla v mleko.“

— — —

Vinski bratec drugemu bratu: „Veš, da sem se včeraj zjutraj znašel na tleh pred posteljo.“

„Saj si vendar moral kaj čutiti, ko si padel s postelje.“

„Ja, nekaj sem slišal, pa sem mislil, da je padel nekdo drug.“

— — —

„Žena, grem na sprehod, da se malo ohladim.“

„Samo pazi, da ne bo pivo ledeno!“

— — —

„Star sem šestdeset let in sem se zagledal v neko dvajsetletnico. A ona se ne mara z mano poročiti, čeprav sem milijonar!“

„Reci ji, da si star osemdeset let!“

— — —

Gostitelj: „No, naj se sedaj pogovoriva še malo o vas! Kako vam je všeč moj novi avto?“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKI VERSKI MESEČNIK

Izdaja ga konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: msgr. Anton Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Tiska V i l k o s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. — ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA. — Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treeview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1985 (do 31. januarja) \$a 4.800; drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Antonio Orehar, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa eslovena. Editor y director: mons. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

